

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

Leto III. — Štev. 48.

NOVO MESTO, 27. novembra 1952

CETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETER

NAŠ VELIKI PRAZNIK

V soboto praznujemo deveto obletnico zgodovinskega dneva — 29. november 1943 — ko je bila na zasedanju AVNOJ v Jajcu ustanovljena nova Jugoslavija, hkrati pa so bili položeni temelji naše nove države. V zgodovini narodov devet let ni dolga doba. Za narode Jugoslavije pa je to kratko obdobje eno najpomembnejših za našo sedanost in prihodnost. Pomen 29. novembra daleč presega njegove nacionalne okvire. Nova Jugoslavija se je ustanavljala sredi najbolj krvavih borb s fašizmom, v času, ko je zaslužena Evropa trepetala pod škornjem roparskih osvajalcev. Jugoslovanski narodi so se pod vodstvom svoje Partije pokazali zreji, da sredi te najstrožnejše vojne vseh vojn prevzamejo prvič v zgodovini svojo usodo zares sami v roke. Uspeh dveletne obojorne borbe proti fašističnim zasluževalcem je omogočil drugo zasedanje AVNOJ. Narodi vsega svobodoljubnega sveta so z zaupanjem zrl v Jugoslavijo, v kateri so Titovi partizani umirali za svobodo naprednega človeštva.

Od tedna do tedna

Se vam ne zdi, da postajajo poročila z zasedanja Generalne skupščine OZN v zadnjem času nekam bolj skopca? Podoba je, da gredo v New Yorku vse delj v slepo ulico. Nekaj glasov je že bilo čuti, da bodo zasedanje prekinili in nadaljevali po 20. januarju 1953, ko bo prevzela dolžnosti nova ameriška vlada. Večina važnejših mest je v njej že oddanih, toda dokler formalno ne bo zasedel Eisenhower s svojimi pomočniki prostorov v Beli hiši v Washingtonu, tako dolgo ostaja odprto vprašanje nove smeri ameriške politike. Za zunanji svet velja največ zanimanja novemu zunanjemu ministru, John Foster Dulles, svoj čas nazvan letišči ambasador ZDA, ker se je pojavil povsod, kjer so izbili zapleteni problemi, je osebnost, ki bo dala ameriški zunanji ministru verjetno nekaj novih smeri. Kakšne, o tem je zdaj vendate pregodaj govoriti. O tem navsezadnje ne morejo soditi niti v OZN, zato pa nekateri predlagajo, naj bi zasedanje preložili.

Toda take namere imajo tudi slabe strani. Res, da se v New Yorku tako rekoč še niso premaknili s prve točke dnevnega reda, s korejskega vprašanja, in da tudi pri tem tavajo v temi. Toda odlaganje daje orožje v roke predvsem sovražnikom Združenih narodov, ki radi natolcujejo o gospodovanju Amerike v OZN. Zato se vesti o preložitvi zasedanja rade mešajo z napadi na OZN in s prerokovanji o njenem razpustu. Taka nevarna namigovanja niso nova, toda o položaju, v kakršnem je trenutno OZN, so posebno nevarna. Primer UNESKO, organizacije Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo, je dovolj svrilen, kako lahko nepravilni odloki škodujejo mednarodnemu sodelovanju. Ko so v tej organizaciji sklenili, da bodo sprejeli vanjo fašistično Francovo Španijo, je že vrsta njenih funkcionarjev in delegatov iz protesta odstopila. Pri tem se prav gotovo radujejo tisti, ki z raznimi zlonamernimi akcijami izpodkopljujejo tla tudi OZN.

V takem stajaju bi nam le malo ostalo poročati z zasedanj v New Yorku, kvečjemu če ponovimo, kar smo že rekli: v korejskem vprašanju ne pridejo naprej. Ze lep čas premelevalo in dijski predlog, ga dopolnjujejo in pi- lio, navsezadnje pa še vedno najdejo nekaj, da niso vsi zadovoljni z njim. V ostalih vprašanjih je zato še toliko manj pomembnih napredkov.

Tako se premaknimo iz New Yorka v Prago. Tam se dogajajo stvari, ki so pritegnile splošno pozornost. Sodili so nekdanjim zelo znanim in vidnim partijskim in državnim funkcionarjem: Slanskemu, Clementisu in dvanajstim drugim. Nekdanji generalni sekretarji, ministri in njihovi pomočniki so v praških zaporih Pankrac, urejenih po vzorcu NKVD vsi po vrsti »priznali«, da so agenti buržoazije in špijoni za- hodnih velesil. Kominformoske sodne burke nikogar več ne presenečajo, ven- dar je to pot praška uprizoritev bila še posebno ostra, ker je na mah spodre- zala tla lepemu številu ljudi, ki so se pred dobrim letom predstavljali svet češkoslovaškega kominformizma. Gni- loba v lastnih vrstah je največja zna- čilnost sojenja v Pankracu, kajti brez- obzirnost Moskve je bila že tako dovolj znana in se tudi tokrat ni mogla še kako posebej izkazati, da ne bi bilo že vnaprej vsem jasno, kako se bodo vsi obtoženci »zavedli svojih grehov, jih »priznali« in navsezadnje zase »zahte- vali« najstrožje kazni, ki jim tako ne bi ušle.

Svet se lahko kvečjemu znova zgro- zi, kakšen pekel ustvarja Kremelj v vseh svojih satelitskih deželah. Praški proces je v dolgi verigi kominformo- skih zločinov strahotna samoobtožba moskovskega gospodovanja.

Zgodovinski sklepi zasedanja AVNOJ v Jajcu so bili možni zato, ker so bili jugoslovanski narodi, njihova Partija in njeno vodstvo dorasli velikim zgodovinskim nalogam. Vedeli smo, da nas čakajo še velikanski napori. Nismo pa vedeli takrat še v celoti, da bo najtežje šele — prišlo! Prišlo je od tam, od kade- der smo to najmanj pričakovali leta 1941, ko so šli deset- in stotisoči Jugo- slovanov v boj proti fašizmu. Izdajstvo je prinesla Sovjetska zveza s skrivnimi

uspehi potrjujejo, da je politika naše Partije v teoriji in praksi ostala zvesta marksizmu-leninizmu. Socialistični demokraciji so pri nas ustvarjeni vsi po- goji, z njo pa je povezana ostra borba proti vsem pojavom birokratizma in postopno zmanjševanje državnega aparata ob čedalje širšem in globljem so- delovanju najširših ljudskih množic v upravljanju svoje države in njenega gospodarstva. Komaj pet let potem, ko so utihle puške, so pri nas že sprego-

tranji razvoj. Enotnost jugoslovanskih narodov je pogoj našega srečnega živ- ljenja. Smo in ostanemo čvrsto na li- niji borbe za mednarodni mir in var- nost, za sodelovanje med narodi na osnovi enakopravnosti in spoštovanja suverenih pravic. Ne ogrožamo in ne bomo ogrozili nikogar. Toda priprav- ljamo se in dobro se bomo pripravili za obrambo naše domovine, svobode in samostojnosti. Smo za to, da se okrepi Organizacija združenih narodov in da se dosledno izpolnjujejo njena načela in cilji. Se bolj kot doslej bomo raz- širjali in poglobljali sodelovanje med našo državo in drugimi državami, pri čemer bo naš glavni cilj: ohranitev ne- odvisnosti in mirnega razvoja sociali- stične Jugoslavije, ki je tesno povezana z mirom v svetu, zlasti v Evropi. Se bolj kot doslej bomo tudi v prihodnje razširili in poglobili sodelovanje z na- prednimi demokratičnimi, zlasti pa s socialističnimi in delavskimi gibanji na svetu.

Delavsko upravljanje gospodarskih podjetij, ki je privedlo do ustvarjanja socialističnih odnosov v proizvodnji in samoupravljanju delovnega ljudstva, je naše jamstvo za nadaljnji razvoj in krepitev socialistične demokracije in socializma. Zato bo borba proti biro- kratizmu, ostanom reakcije s strani buržoaznih, klerikalnih in ostalih ele- mentov ter proti nezdravim lokalizmom še naprej naša skupna dolžnost. Lju- bezen do naše neodvisne domovine, do naše socialistične države bomo delovni ljudje Jugoslavije tudi vnaprej dokazo- vali z nenehnim delom, z našo politično in idejno delavnostjo. Se nadalje bomo vlagali vse naše sile v izgrajevanje močne Jugoslovanske ljudske armade, garanta naše neodvisnosti in srečnega življenja.

Naš zgodovinski dan, 29. november, praznujemo tudi letos enotni in trdno odločeni, da nadaljujemo borbo za do- sego ciljev, ki smo si jih pod vodstvom partije postavili v začetku naše revolu- cij. Razvoj socialistične demokracije bo temelj našega notranjega politične- ga življenja. Razvijali in sproščali bomo vse ustvarjalne, konstruktivne sile za boljše in lepše življenje naših narodov. Socialistična demokracija omogoča vsa- komur, ki hoče sodelovati pri graditvi novega, plemenitega družbenega reda, najširšo ustvarjalno dejavnost. Ta de- mokracija ne da daje in ne bo dajala svobodnih rok vsem tistim sovražnikom ljudstva in njegove revolucije, ki bi radi uničili plodove naše revolucije, našo državo in preusmerili njen razvoj.

Na volitvah novih občinskih in okrajnih ljudskih odborov, ki so nov dokaz nenehnega razširjevanja in poglobljanja naše resnično ljudske demokracije, bomo zato 7. decembra znova potrdili, da volimo sami sebi srečo in bodočnost. Volitve pa bodo tudi tokrat potrditve zgodovinskega dejstva, da smo dozoreli nalogam, ki jih je pred nas postavilo zasedanje AVNOJ 1943. leta in ki jih danes postavila pred nas bitka za socializem na svetu.

Naj živi 29. november, rojstni dan nove Jugoslavije!

Naj živi naša Armada, ponos nara- dov Jugoslavije in zvesti varuh naše svobode in neodvisnosti!

Naj živi Zveza komunistov Jugosla- vije!

Naj živi in nas dolgo vodi teorec nove Jugoslavije in naš dragi učitelj, heroj maršal Tito!

dogovoril z zapadnimi velesilami o vplivnih področjih. SZ je pokazala prave barve svoje imperialistične politike. Ustanovitev nove, svobodne in neod- visne Jugoslavije je bila zato za sovjet- ske vlastodržce v resnici nož v hrbet. Bila je nož, ki je povedal moskovskim in zapadnim imperialistom: dovolj! Tu žive posledj svobodni Titovi jugoslovanski narodi, katerim ne bo nihče mešal računov, ne Vzhod in ne Zapad! Usta- novitev nove Jugoslavije so predstavi- liki tujih sil morali sprejeti na znanje kot zgodovinsko dejstvo. Tu je bila močna in v bojih prekaljena Narodno- osvobodilna vojska, za katero so stali, jo hranili in ji zvesto pomagali milij- oni delovnih rodoljubov vse Jugosla- vije. Naša vojska — to so bili vsi naši narodi. Za dosego končne zmage nad sovražniki je postala Jugoslavija v očeh zaveznikov dragocen in pomemben vojaški zaveznik.

V takih okoliščinah se je rodila in zmagala nova Jugoslavija, zvesto in varno vodena po sposobnem vodstvu svoje Partije in herojskem vojaškem in političnem voditelju, najzvestejšemu sinu narodov Jugoslavije, tovarišu Titu.

Z bliskovito naglico so si sledili nadaljnji zgodovinski dogodki po osvoboditvi. Delovni ljudje naše domovine so se vrgli v obnovo razdejane domo- vine s poletom, kakršnega ni doživel doslej noben narod na svetu. Sovjetska zveza, ki ji naša svoboda ni bila všeč — saj je sama ne nudi svojim nara- dom! — je vrgla pred nas novo izdaj- stvo — pokvečeno »spako Informbroja, ogaben izrodek stalinških nasilnikov in kontrarevolucionarjev. Pred nas — in pred ves svet — se je znova postavilo pereče vprašanje: kdo naj pokaže pot naprednemu človeštvu, v katerem čedalje bolj dozoreva nujno spoznanje, da je treba sedanji kapitalistični red zamenjati z novim, boljšim in pravi- nejšim redom. Naša revolucija, uspehi in izkušnje milijonov množic so v ille novega poguma vsem malim in zatira- nim narodom, vsem delavskim, napred- nim množicam sveta. Naša borba za zgraditev socializma — v katerega vodi veliko potov, kakor je učil Lenin — dviga vero vseh naprednih sil v svetu v prihajajočo socialistično dobo, ki pri- naša človeštvo boljše in srečnejše živ- ljenje. Jugoslovanska družbeno-politi- čna revolucija potrjuje, da postaja raz- voj nastajanja socialističnega reda osrednje vprašanje sedanjih družbenih odnosov v svetu.

Ogromno naporov naših narodov je bilo doslej vloženih v uspehe, na ka- tere zremo s ponosom ob deveti oblet- nici našega državnega praznika. Vsi ti

vorili delavski sveti kot povsem nova, doslej najnaprednejša oblika združenih neposrednih proizvajalcev. Ni nujno in tudi ni mogoče na tem ozkem prostoru naštetih ob tej priliki vse uspehe delav- skega samoupravljanja v naši državi. Poudariti pa moramo znova: asociacija neposrednih proizvajalcev je pri nas postala zgodovinsko dejstvo. Tega raz- voja ne more zaustaviti nobena sila več.

V jeku zmagovitih bitk za dovršitev petletnega plana, ki ga letos dokonču- jemo, stopajo pred nas ob Dnevni repu- blike sklepi pravkar zaključenega VI. kongresa Zveze komunistov Jugosla- vije. Opozarjajo nas, da je treba v se- danjem mednarodnem položaju, polnem vojnih nevarnosti, nadaljevati z našo dosedanjo zunanjo politiko. Tudi v pri- hodnje si moramo prizadevati, da ohrani- mo našo neodvisnost in svobodni do-

V Beli krajini bodo volili predvsem tiste kandidate, ki so se že doslej izkazali

Na zborih volivcev v Beli krajini so v vseh volilnih enotah temeljito pre- tresli predlagane kandidate, tako da lahko rečemo, da so izmed dobrih iz- brali res najdelavnejše. Pri izbiri so zlasti pregledali dosedanje delovanje vsakega kandidata, njegov odnos do današnje stvarnosti ter obnašanje med vojno. Kriterij o političnem obnašanju posameznika je v Beli krajini zelo stro- gno mnogo bolj kot drugod. Lahko trdimo, da je med sprejetimi kandidati najmanj 95% taktih, ki so vredni zaupanja voliv- cev, samo kakih 5% pa se jih je vrnilo med kandidate zaradi nebudnosti in ne- delavnosti političnih organizacij v po- sameznih vaseh, kot je to primer v Bo- žakovem, Krasincu, Borštu in Vranovi- čah; tam so bili tudi zbori volivcev slabo obiskani in slabo pripravljani, še tisti, ki so jih predlagali za kandidate niso hoteli podpisati.

Volivci v črnomeljskem okraju so zlasti pretresali kandidate za okrajni ljudski odbor. Novi odbor bo imel 31 odbornikov na kandidatih listah pa je kar 35 kandidatov, med njimi deset žena. Malih kmetov je med njimi 31, srednjih kmetov 25, delavcev 23, usluž- bencev 11 in 3 obrtniki. Tako tudi sam socialni sestav kandidatov ustreza gos- podarski strukturi Bele krajine. Izmed vseh izvoljenih kandidatov pa vidne izstopajo najbolsi, ki so jih izvolili v posameznih volilnih enotah in za katerih izvolitev se bodo zavzeli vsi fron- tovcji in vsi pošteni volivci, ker vedo,

da bodo ti še prav posebno pravilno zastopali njihov kraj v najvišjem pred- stavniškem telesu kraja, v okrajnem ljudskem odboru.

V Metliki zbira volivcev na dan 7. decembra zlasti za odbornike v okraj- ni ljudski odbor ne bo lahka. Kod kan- didata so izvolili na prvem mestu tov. Martina Žuglja sekretarja okrajnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki ga poznajo že izpred vojne, posebno pa od leta 1941 daje kot enega najbolj- ših prvoborcev v Beli krajini za prave delavskega razreda. Tovarišica Nada Gostič, ravnateljica gimnazije je prav tako med kandidati pa še Franc Jaklevič, sedanji predsednik gospodar- skega sveta pri OLO Črnomelj. Daje se med metliškimi kandidati Neska Dragoč, upravnica Doma onemoglih, Ivan Urb in drugi. Črnomalci so za kandidate izbrali Janeza Zuniča, dose- danjega sekretarja okrajnega komiteja gospodarsko in politično razgledanega človeka dalje tovarišice Zalo Stariho- vo mater znanega narodnega heroja, tovariša Blaža Pahuljo, direktorja okrajnega gradbenega podjetja, Heleno Veisov iz Vojne vasi, Dragota Brusa in druge. Na Hreštu pri Metliki so z navdušenjem na prvo mesto postavili svojega rojaka, znanega partizanskega borca in ljudskega poslanca tovariša Nikota Belopavloviča, ki je prav te dni prišel na službovanje v Črnomelj. Su- horčani so izvolili med kandidate tudi Jožeta Petrica iz Ravna, znanega ak-

Tovariš Boris Kidrič, predsednik Gospodarskega sveta FLRJ, težko bolan

Vse jugoslovanske narode in naše prijatelje v inozemstvu je globoko pre- tresla vest o težki boleznini tovariša Bo- risa Kidriča. Tovariš Kidrič je že več mesecev čutil bolečine ob neprestanem padanju telesne teže in pojavih splošne slabokrvnosti, nedavno pa je resno zbo- lel. Zdravniki so ugotovili, da gre za težko in nevarno obolenje krvotvornih organov. Najboljšim domačim zdravni- kom so pretekli teden prihitehi na pomoč tudi angleški specialisti. Stanje tovariša Kidriča je resno, a se od časa do časa zboljšuje. Iz vse države pošilja- jo delovni ljudje dragemu tovarišu Kidriču brzojavke in pisma z željami, da bi skoraj ozdravel. To mu iz srca želijo tudi vsi delovni ljudje Dolenjske!

Počastimo dostojno 29. novem- ber — Dan republike!

Okrajni odbori OF v Črnomlju, Ko- čevju in Novem mestu opozarjajo vse občinske in krajevne organizacije Osvo- bodilne fronte, da skupno z ostalimi organizacijami, društvi, prosvetnimi ter ostalimi javnimi delavci in sporazumno z občinskimi ljudskimi odbori takoj ukrenejo vse potrebno za čim dostoj- nejšo proslavitev letošnjega Dneva re- publike — 29. novembra. Poskrbite za proslave in prireditve na predvečer praznika, za slavnostna zasedanja ljud- skih odborov, za okrasitev hiš in kra-jev in podobno. Zborovanja naj bodo povezana z množičnimi predvolilnimi zborovanji OF, na katerih bodo govorili ljudski poslanci in kandidati novih ob- činskih in okrajnih ljudskih odborov.

NOVO MESTO NAPOVEDUJE TEKMOVANJE Črnomlju, Kočevju in Metliki

Mestni odbor Osvoobodilne fronte v Novem mestu poziva v zvezi s predvo- lilnim delom Mestne odbore OF v Črnomlju, Kočevju in Metli- ki na tekmovanje v naslednjih točkah:

1. Kateri MO OF bo pred volitvami volilce bolj seznanil z gospodarsko- političnimi vprašanji, ki jih je nakazal VI. kongres ZKJ in ki globoko posegajo v našo celotno gospodarsko in politično življenje.

2. Kateri MO OF bo na množičnih predvolilnih zborovanjih dosegel večji odstotek udeležbe.

3. Kateri MO OF bo imel bolj in okusneje okrašena volišča.

4. Kateri MO OF bo imel večji od- stotek udeležbe na volitvah.

Vsak mestni odbor OF naj svoje dosežene rezultate čimprej objavi v Dolenjskem listu.

Kandidati novomeškega okraja

Okrajna volilna komisija v Novem mestu sporoča, da kandidira v občins- ke ljudske odbore skupno 1001 kandi- dat, od teh 897 moških in 104 ženske. V okrajni ljudski zbor kandidira 137 kandidatov, izmed katerih je 106 mo- ških in 31 žena. Po socialnem sestavu pa kandidira v občinske ljudske odbore: 562 kmetov in 29 kmetic, 18 upoko- jencev, 70 nameščencev in 20 name- ščenk, 153 delavcev in 11 delavk, 78 obrtnikov in 2 obrtnici, 16 zadržnikov in 2 zadržnici ter 40 gospodinj.

V okrajni ljudski zbor pa kandidira 56 kmetov in 8 kmetic, 3 upokojenci, 27 nameščencev in 13 nameščenk, 5 delavcev in 3 delavke, 8 obrtnikov, 7 zadržnikov in 7 gospodinj.

aktivista in poštenega kmetovalca. V Dra- šičah sta med kandidati kar dve tova- rišici in sicer Terezija Simonič, znana partizanska mamiča in Karolina Pe- zdirc, prejšnja tajnica KLO v Drašičah. V Semčur volivci niso mogli mimo tega, da ne bi izvolili za kandidata v okrajni ljudski odbor tudi tovariša Zana Skri- njarja iz Črešnjevca. Ze v stari Jugo- slaviji je pokazal svojo naprednost, med NOB in po vojni pa je bil na raznih odgovornih mestih, zaradi česar mu je okupator uničil domačijo. Lojze Hutar, ki je tudi med kandidati semiške občine za okrajni ljudski odbor, je znan na- prednjak in borec iz Rožnega dola, se- danj na položaju upravnika Okrajne zadržne zveze v Črnomlju. V Gradacu sta na prvem mestu tovariš Milan Ko- vačič, star komunist, in pa partizanska vdova Milka Udovč. V viniški občini je najvidnejši kandidat za okrajni ljud- ski odbor tovariš Jure Spehar iz Dalja, star komunist in poštenjak od nog do glave.

Tudi v drugih volilnih enotah je dovolj kandidatov, za katere bodo na dan volitev frontovci glasovali brez premišljanja, ker jih dobro poznajo. Volivci v Beli krajini so že na zborih volivcev izbrali za kandidate najbolj poštene, delavne in predane frontovce, na dan volitev pa bodo prav gotovo izmed teh dobrih izbrali za svoje pre- dstavnike tako v občini kot okraju res najbolj delavne tovarišice in tovariše.

Pisma Dolenjskemu listu

Belogardističnemu klavcu hišo, partizanu-invalidu vlažno luknjo...

Uredništvu Dolenjskega lista!

Svojčas je Mestni ljudski odbor v Novem mestu razparceliral sadovnjak kmetijske šole na Grmu in dodelil raznim interesentom zemljo za postavitev stanovanjskih hiš. Cene za to zemljo so bile zelo nizke. Res je bil s tem vzlet šoli sadovnjak in se s tem ni mogla strinjati, še bolj res pa je, da je bilo treba tak korak za rešitev stanovanjskega vprašanja toplo pozdraviti.

Ne morem pa se strinjati — in z menoj še marsikdo ne! — s tem, kako so odgovorni ljudje na MLO, v banki, na podjetjih in v sindikatih izbirali nekatere ljudi, ki naj bi te parcele dobili oz. so jih dobili, prav tako pa tudi kredit od države, gradivo po nižjih enotnih cenah in podobno.

Med ostalimi je dobil zemljo in 299.923 dinarjev kredita tudi Franc Guštin, čevljar v mestni Industriji čevljev. Guštin je bil domobranski oficir, komandir čete, ki je bil zaradi svojih zločinov obsojen na 15 let zapora. Zaradi raznih pomilostitev in naše širokogrudnosti pa je bil že po nekaj letih izdrževanja kazni izpuščen. Kasneje je z nekakšno zamenjavo kompromisarja dobil pri okr. gradb. podjetju »Krka« nekaj gradiva, nato pa za zaslugi priporočila upravnika čevljarstva podjetja Antona Henigmana skoraj 300 tisoč din kredita. Kmalu mu je zrastle na Grmu lepa stanovanjska hiša, od izposojenega državnega denarja pa mu je bilo nato 156.050 dinarjev odpisanih, to je *podarjenih!* S tem je prišel prav počeni do večine gradbenega materiala (točeno: z 80% popustom je nakupil industrijske izdelke). Simbolična najemnina dobljene zemlje znaša menda 2 dinarja letno za 99 let...

Mislim, da naša oblast nikakor ni proti temu, da se ljudem pomaga, saj se vse, kar se gradi, zida in postavlja za ljudi! Mislim pa, da moramo biti proti temu, da bi pridobitve NOB in našo demokracijo ureditev izkoristili taki ljudje, ki so se proti tem pridobitvam borili z orožjem v rokah, ki so stali v vrstah nasprotnikov lastnega ljudstva!

Potem ko je v čevljarstvu podjetju n. pr. več ljudi dobilo zakonite odpovedi, pa je pred nedavnim Franc Guštin dobil nezakonito odpoved v podjetju in se je seveda takoj pritožil ter sprožil pravno zadevo. Ali nima nekdo v podjetju interes, da bi se stvar z »garancijo« za hišo in z namestitvijo takega človeka kar najbolj zavlekla?

Postavljam javno vprašanje, kaj dela Zveza borcev v mestu? Dolenjski

list je letos 30. maja zapisal v članku »Na kaj pozabljajo Zveza borcev v Novem mestu« med drugim tudi tole:

»Zaradi slabe skrbi organizacije ZB za materialno stanje, v katerem živijo nekateri člani Zveze borcev v Novem mestu, so je lahko n. pr. dododil sramoten primer, da si je bivši belogardistični oficir zgradil z visokim kreditom v banki in s ceninam materialom po nižjih cenah lepo stanovanjsko hišo na Grmu. Nekateri člani ZB pa še vedno živijo v nezdruhljivih, vlažnih luknjah, namesto da bi se tudi ZB zanimala in skrbela, da bi prišli do človeka vrednih stanovanj.«

V listu je bilo stanje pred vso našo javnostjo ugotovljeno in registrirano. Kaj se je nato ukrenilo? Menda prav ničesar — kakor ne na marsikatero tako in podobno ugotovitev, ki ostaja v Novem mestu pač le — ugotovitev... Kaj pravijo k temu ostale množične organizacije? Kaj delajo organi oblasti v takih primerih?

Mar bo tudi druga javna ugotovitev v našem listu o tej zadevi ostala brez odgovora in potrebnih ukrepov? T. M.

NEPRAVILNI OČITKI OBČINI STRAŽA

Uredništvu Dolenjskega lista!

Z ozirom na objavljena članka o razdeljevanju fondov za prosto razpolaganje pri Lesno-industrijskem podjetju v Novem mestu v Slov. Poročevalcu 9. novembra 1952, v katerih je bilo med ostalim omenjeno, čemu ne dobi občina Straža nič iz tega fonda, odgovarjam:

Občini Straža se očita, da je nepravilno planirala tlakovanja dovozne ceste na železniško postajo Straža, namesto da bi preobrnila vprašanje vodovoda, kanalizacije in vprašanje stanovanj, brez katerih je v kraju še toliko delavcev. Občinski ljudski odbor Straža zahteva, da se v obeh listih prekliče očitke proti delu občinskega ljudskega odbora, ker so le-ti popolnoma neutemeljeni in zelo namerni. Stanje ceste v Straži je bilo znano ne le prebivalstvu občine, pač pa je bila ta cesta

znana po svojem strahotnem blatu tudi prebivalstvu daleč izven meja našega okraja. Vemo, da so bile potrebe po izvozu lesa zelo velike, vemo pa tudi, da bi se s količjak dobre volje lahko cesta vzdrževala v boljšem stanju! Vprašamo pa se, kdo ima večji delež pri dejstvu, da je cesta postala taka? Občinski ljudski odbor je to seveda videl in o tem razpravljal, ni pa planiral tlakovanja ceste, kot je omenjeno to v navedenih člankih. Za to ni imel potrebnih sredstev, so pa v občini tudi še druge, važnejše potrebe. Glede vodovoda in kanalizacije je občina prav tako razpravljala na sejah in taka raz-

Kako torej?

Uredništvu Dolenjskega lista!

29. avgusta letos ste objavili, da je Mestni ljudski odbor preimenoval na svoji seji 14. julija vrsto ulic in trgov. Objavili ste tudi imena novih ulic in njih utemeljitve. Vendar pa se jih po 4 mesecih ne poslužuje niti Okrajni ljudski odbor v Novem mestu, toliko manj seveda ljudje v poštinih naslovih, dnevni rabi itd.

Kako torej? Ali preimenovanje zaradi preimenovanja ali zaradi prave vsebine storjenega dela? Mislim, da moramo zahteti *takoj* in vsi uporabljati nova imena ulic in trgov, dokler pa se jih ljudje ne bodo navadili, pa stavljam v oklepaj za novim imenom staro ime.

pravljanj se teko. Zelo težko pa bo taka dela izvajati, če ne bo občina imela za to potrebnih sredstev in če bodo podjetja imela tako mačehovski odnos do občine.

Občinski ljudski odbor Straža

Kratke vesti

Maršal Tito bo obiskal Veliko Britanijo. — Vsi angleški časopisi na široko pišejo o obisku maršala Tita v Veliki Britaniji. Na pot pojde verjetno v drugi polovici marca prihodnjega leta. Že sedaj pa dobiva naše poslanstvo v Londonu neprestano vprašanja, ki so v zvezi s tem obiskom.

Slepi so zborovali. — V Beogradu je bil v nedeljo drugi kongres Zdruzeneja slepih Jugoslavije. Iz poročila predsednika Zdruzeneja je videti, da je v Jugoslaviji 7058 slepcev. Zdruzenje je s pomočjo države mnogo storilo, da bi se slepi kot enakovredni člani vključili v družbeno delo. Te uspehe pa ima Zdruzenje zato, ker dobiva od države precejšnjo pomoč. Preteklih šest let so dobili odbori Zdruzeneja nad 37 milijonov dinarjev subvencije od države.

V nedeljo so volili v Srbiji. — Novembra in decembra bodo volitve v ljudske odbore v vseh republikah. V nedeljo so bile občinske volitve v občinski ljudske odbore v Srbiji. Po nepopolnih podatkih je bila volilna udeležba nad 90%.

Naši inženirji in tehniki vneto pomagajo pri graditvi socialistične domovine. — Preteklo nedeljo je bil v Beogradu kongres Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije. V državi imamo nad 18.000 inženirjev in tehnikov. Zveza je vključena v razne mednarodne organizacije. Inženirji in tehniki imajo veliko zaslugu, da smo tako naglo zgradili šte-

vilne ključne objekte. Za uspehe pri dosedanjem delu je bila Zveza odlikovana z Redom zaslug za narod prve stopnje.

S 1. januarjem prenehajo veljati industrijski boni. — Kakor je bilo že večkrat objavljeno, bomo s 1. januarjem odpravili še zadnjo obliko povojnega gospodarskega stanja, t. j. industrijske bone. Po 15. decembru bodo dobivali delavci in uslužbenci vse prejemke izplačane v denarju.

Spremenjena uredba o otroških dokladah. — Več mesecev smo govorili, da bo dosedanja uredba o otroških dokladah spremenjena. Zdaj je zvezna vlada izdala uredbu, po kateri bodo uslužbenci, ki se preživljajo samo s svojim zaslužkom, dobivali kakor do sedaj za vsakega otroka po 3000 dinarjev mesečno otroške doklade. Kdor pa ima posestvo ali kak drug obdavek dohodek, bo prejemal otroško doklado po določeni lestvici. Tako na primer tisti, ki plačuje letno od 200 do 300 dinarjev davka na dohodek na člana družine, bo dobival 2000 din otroške doklade, če znaša davek na člana gospodinjstva letno 300 do 400 din, bo dobival 1000 din otroške doklade. — Z novo uredbu o otroških dokladah izgube pravico do nje tisti, ki v enem mesecu neopravičeno izostane pet dni. Take osebe si pridobe nanovo pravico do otroške doklade šele, ko so nepretrgoma zaposleni 12 mesecev.

VI. kongres ZKJ, kažipot našim sind. katom

Močno razbano politično in gospodarsko življenje, ki narekuje sodelovanje širokih množic zlasti po VI. kongresu ZKJ in pred zgodovinskimi volitvami v Zbore proizvajalcev ter za okrajne in občinske odbore, je dalo novih nalog vsemu sindikalnemu članstvu ter njegovemu vodstvu. Zato

Skupščina je po vseh referatih in diskusiji sprejela v glavnem naslednje sklepe: za dvig politično stanovske ravni naše države bosta osnovala v tej zvezi s prvim decembrom v Novem mestu in v Bršljanu dva zimska študijska tečaja in po potrebi tudi na terenu, vsaj v središčih sektorjev in večjih podjetjih, krajski seminarji, na katerih bodo predavali poleg domačinov tudi predavatelji iz tujih držav. Na tečajih bodo pridobivale strokovne kvalifikacije delavcev bomo pričeli v vseh podjetjih s strokovnimi predavanji po gospodarskih panogah in obratih, kakor so to že pričeli v Tokstilni tovarni v Bršljanu. Enako bodo sindikalne podružnice izdelale po svojih kolektivnih analizah o proizvodnji, na osnovi katerih se bo ugotovljala dvig proizvodnje. Tako splošna analiza se bodo vršile tudi za celoten okraj in bodo pri Predsedstvu OSS izbrane posebne komisije za določena vprašanja. Seznanili bomo na sindikalnih sestankih vse članstvo o važnosti vseh predstojenih volitev in zlasti se o volji Zborov volitev ter tudi pomoči pri volitvah 7. decembra. Takoj bomo začeli študirati strukturo družbenega plana za leto 1953 in dali predloge za izboljšanje vsega akumucije ter skladov za poledine gospodarske panoge. Tudi sestavi novih tarifnih pravilnikov za prihodnje leto bomo posvetili še sedaj čim več pozornosti, posebno moramo popraviti vse napake, ki so se pojavile v sedanjih pravilnikih v raznih naših podjetjih. Volitve v Delavske svete in v sindikalne podružnice so tudi naloga in priprava podružnic. Za tekmovalnost v čast VI. kongresa KPJ, ki se je tudi vršilo v naših podružnicah, bodo vsi odbori izvršili analizo in najboljšo pohvalili ter nagradili, o izidu pa obvestili tudi OSS. Sindikalne organizacije morajo v bodoče z veliko večjo resnostjo skrbeti za svoje članstvo, zlasti še v pogledu odpuštev in plačil in o tem sklopiti na celotnem sestanku kolektiva in ne kot je v navadi, da o odpuštitvi obveščajo OSS, le uprave podjetij same. Skrb za delovnega človeka je najvažnejša dolžnost sindikata. Da pa bomo v vseh kolektivih in podružnicah res pravilno spoznali vse to in nalogo tudi zavestno izvršili, bomo študirali v vseh podružnicah celotni material VI. kongresa ZKJ ki je s svojimi nalogami in pomenu kažipot vsem sindikalom Jugoslavije.

Novomeška opekarna Zalog

čestita vsem delovnim kolektivom k Dnevu republike

Nudimo prvovrsten zidak po dnevni cenah — s prihodnjim letom pa vse opekarske izdelke! Lasten industrijski tir za vagnske pošiljke. — Zahtevajte posebne ponudbe!

Za naše gospodarje

KAKSNE KORISTI PRINAŠA UREDBA O PLAČEVANJU KMETIJSKIH PRIDELKOV S ČEKI

V gospodarsko razvitih in naprednih državah je poslovanje s čeki zelo razširjeno. Na ta način sta i kupec i prodajalec blaga zavarovana pred krajo in pred izgubo denarja. Če ček izgubiš, ali če ti ga kdo ukrade, to še ni taka nesreča, kajti izgubo prijaviš in ček takoj v banki prekličeš. Novočiti pa jih drug ne more kakor lastnik, čigar ime in dan prejema je naveden na vsakem čeku in ki se mora izkazati z osebno izkaznico. Iz Amerike, Francije, Belgije in drugih držav prihajajo tudi k nam ljudje na počitnice. S seboj pa ne prinašajo gotovine, kajti svoje prihranke, ki so jih namenili za potovanje, položijo pri banki v domačem kraju. Za protivrednost pa dobijo čeke, ki jih vnovčijo tudi v naših bankah. Take potniške čeke izdaja Narodna banka tudi osebam, ki potujejo po naši državi. S temi potniški čeki te osebe plačujejo potem železniške vozovine in oskrbo v gostinskih podjetjih.

rodni banki denar v ta namen in za protivrednost bodo prejeli čeki po 100, 500 in 1000 dinarjev. S temi čeki bodo potem plačevali pridelke našim kmetom. Kmetje pa bodo s temi čeki lahko plačevali davke in razne takse, kupili bodo lahko tudi razno industrijsko blago, stavbni les, kovine in drugo. Plačali bodo lahko tudi račune za gradbeno delo in podobno.

Vsak tak ček mora imeti ime in

PO ČEM BODO PODJETJA PLAČEVALA VINO

Prejšnji teden se je v Trgovinski zbornici za LRS sestel pododsek za vino in sadje s pododsekom za poljedelstvo. Ta sestanek je bil potreben, ker se stalno dvigajo cene nekaterih kmetijskih pridelkov, kar bi lahko imelo za posledico razvrednotenje dinarja, to bi pa potegnilo za seboj cel kup nevarnosti, kot povzikanje cen industrijskih izdelkov, poslabšanje položaja delovnih ljudi po mestih ter industrijskih sredstev itd.

Na sestanku je bilo sklenjeno, da se bodo odkupna podjetja za vino držala naslednjih cen:

- a) 100 litrov za vsakega nad 15 let starega člana družine vinogradnikov na območju okrajnih ljudskih odborov Črnomelj, Gorica in Sežana;
  - b) 80 litrov na vsakega nad 15 let starega člana družine vinogradnikov na območju okrajnih (mestnih) ljudskih odborov Celje-mesto, Celje-okolica, Krško, Ljubljana-okolica, Ljutomer, Maribor-mesto, Maribor-okolica, Novo mesto, Ptuj in Trbovlje;
  - c) 60 litrov za vsakega nad 15 let starega člana družine vinogradnikov na območju drugih okrajnih (mestnih) ljudskih odborov LRS.
- Ta količina velja za proizvajalno dobo od 20. novembra 1952 do 19. novembra 1953.
- Proizvajalci žganja smejo porabiti doma brez plačila prometnega davka 5 hektolitriških stopenj za vsakega nad 18 let starega člana družine proizvajalcev.
- Ta količina velja za proizvajalno dobo od 1. februarja 1953 do 31. jan. 1954

tomera, Radgona, Ormoža, Ptuja, Bizeljsko in Konjice. Če je vino jakosti 8 do 10 Mg 3,30 za Mg, 10,5 Mg 4,50 din za Mg, 11 do 11,5 Mg 5 din za Mg, 12 do 12,5 Mg 5,30 din za Mg.

Za konsumna vina in oklice Celja, s Posavja (razen Bizeljskega), Trebnjega, Novega mesta in Črnomelja: če je vino jakosti 8,5 do 9 Mg do 30 din za liter, 9,5 do 10,5 Mg do 40 din za liter, od 11 Mg dalje do 45 din za liter.

Za konsumna vina s področja Primorskega in Goriške, kjer veljajo za sortna vina iste cene kakor za štajersko področje, veljajo naslednje cene: če je vino jakosti do 10 Mg 3,60 din za Mg, od 10 do 11 Mg 4 din za Mg, od 11 do 12 Mg 4,50 din za Mg, nad 12 Mg 5 din za Mg.

Cena mošta je za približno 4 do 5% nižja. Podjetja se sporazumela, da bodo proti kršiteljem tega dogovora podvzela najstrožje ukrepe.

Ker so tožave v gotovino, bo ta na razpolago predvsem za potrebe izvoza in za plačilo v krajih, kjer je trta monokultura Haloze, Bizeljsko in Kras. Majhen del bo dodeljen tudi drugim podjetjem.

Pomanjkanje gotovine povzroča tožave tudi pri odkupu krompirja. Zastopnik Narodne banke je pojasnil, da podružnice Narodne banke ne bodo dovoljevale gotovine, če hkrati ne bo dotoka, ter da je dolžnost podjetij, da skušajo vplivati na pravočasno plačevanje davkov. Zaradi raznih nepravilnosti je bilo sklenjeno, da smejo podjetja odkupovati krompir izključno od zadruge, nikakor pa ne neposredno od proizvajalca. Zato je treba vsak dovoz krompirja proizvajalcu v skladu s pogodbenimi podatki odkloniti. — Tudi kmečke delovne zadruge smejo po Zadrutni agenciji prodajati krompir po višjih cenah samo iz svoje lastne proizvodnje. Nikakor ga ne smejo odkupovati od privatnikov in ga potem preprodajati kot svojega po višjih cenah.

Ponudba zelja je večja kakor povpraševanje. Zato se sklenilo, da se določi najvišja odkupna cena za zelje na 18 din od proizvajalca. Prodajna cena pa določijo podjetja po svoji uvidenosti. Glede jabolk je bilo sklenjeno, da jih bodo podjetja odkupovala pri proizvajalcu po 18 din kg, če gre za prvovrstno kakovost. Cena repe ostane neopremenjena — 3 din za kg.

Splošna kmetijska zadruga Videm - Dobropolje

pozdravlja z vsemi svojimi člani 29. november - Dan republike - in želi vsem zadrugnikom uspehe v nadaljnji borbi za zgraditev socializma!

Kmetovalci - pozor!

Zaradi zboljšanja mehanizacije v podjetju prodajamo **delovne konje in žrebeta** po znižanih cenah

Interesenti za večje število imajo še poseben popust!

Vse informacije daje: **Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje, — tel. 27**

V veliki meri je odvisno od vas samih, ž e n e, članice Osobodilne fronte, koliko in kakšnih žena bo kandidiralo v ljudske odbore! Odstotek žena - odbornic v ljudskih odborih moramo pri teh volitvah spremeniti! Prav tako moramo spremeniti tudi socialni sestav ljudskih odbornic! To je dolžnost Osobodilne fronte, še bolj pa nas žena, organiziranih v Antifašistični fronti!

Kdo naj odloča v ljudskih odborih: uslužbenci ali izvoljeni odborniki?

Prav resno vprašanje so postavili volivci na zboru volivcev v Dolenjskih Toplicah: kdo pravzaprav odloča o vsem v naših občinskih ljudskih odborih in drugih ustanovah? Ali so to izvoljeni odborniki ali uslužbenci občinskega ljudskega odbora in nameščenci podjetij? Ugotovili so (za današnje razmere, ko prihajamo v dobo odmiranja države) žalostno dejstvo, da imajo glavno besedo pri nas še marsikje uslužbenci, izvoljeni organi pa stojijo ob strani.

Tako vprašanje bi nemara lahko postavili volivci še marsikje in dobili enak odgovor. Dasi je to proti vsem načelom ljudske demokracije, je dovolj primerov, da je na občinskem ljudskem odboru glavna oseba tajnik. On hoti ali nehoti odloča sam, on je največkrat stanovanjski referent, on rešuje prošnje in pritožbe državljanov, on po navadi tudi vodi sejo in druge take posle. Kako si nekateri ljudje zamisljajo vodstvo ljudskega odbora ali se in one ustanove, imamo značilen primer spet v Dolenjskih Toplicah, ko je nekdo izmed volivcev rekel, da odseki kmetij-

ske zadruge ne morejo dobro uspevati, ker ni zanje sposobnih uslužbencev. Torej po mišljenju takih ljudi, naj bi odseke, recimo živinorejski, vinogradniški, sadjarski, kmetijski in druge, vodili uslužbenci, ljudje, ki nimajo pojma o teh stvareh, ki nikdar s to ali ono gospodarsko panogo niso imeli nikdar opravka, namesto da take odseke vodijo izkušeni živinorejci, vinogradniki, sadjarji in sposobni kmetovalci.

Kar velja za posamezne občinske ljudske odbore in podjetja, to velja v veliki meri za vodstvo naših splošnih kmetijskih zadrug. Kdo je pravzaprav v zadrugah glavna oseba, okrog katere se vrtilo celotno poslovanje zadruge? To je poslovodja, torej spet uslužbenec. Zato se zadruga razvija samo kot pridobitno trgovsko podjetje, vse druge zdrave pobude posameznih zadrugnikov ostanejo največkrat samo na papirju. Od take zadruge po navadi zadrugnjani nimajo nobene koristi, najmanj koristi pa ima splošno gospodarstvo. Poslovodjo na primer ne zanima živinorejski odsek, ker od tega nima nobene neposredne ali posredne koristi. Njega za-

nima kvečjemu dobro poslovanje trgovskega odseka, posebno ker je plačan po doseženem prometu. Pri takem stanju ni nič čudnega, če so na primer volivci v okoljskih vaseh črnomaljske občine ugotovili, da od splošne kmetijske zadruge, ki je v Črnomlju, nimajo nobene koristi, ker je to čisto navadno trgovsko podjetje. Upravni odbor in celotno vodstvo zadruge je poslovodja. Ta pa niti ne ve, kaj je rodovnikar in rodovniška služba!

Kdo nosi krivdo za tako popačenje demokratičnosti pri nas? Nekaj prav gotovo uslužbenci, še več pa izvoljeni člani sami in politične organizacije, ki tega osnovnega vprašanja ljudske demokracije ne tolmačijo vedno in ob vsaki priliki. Krivda izvoljenih organov je v tem, da ne izpolnjujejo zaupanih nalog v smislu ljudske demokracije in samo gledajo, da drugi zanje opravijo delo, ki bi ga sami morali opraviti. Pri takem pasivnem zadržanju in otepanju odgovornosti izvoljenih organov seveda pade vse delo, tudi čisto oblastveno, na administrativne uslužbence, ki pač morajo kot plačani uslužbenci izpolniti vse, kar se pred nje postavlja. Da je tako delo in ravnanje tudi v popolnem nasprotju z našo zakonodajo, ni potrebno še posebej podarjati.

Prav je, da sedaj pred volitvami o tem očitem in grobem kršenju resnične ljudske demokracije, o neodgovornem in malomarnem izvrševanju dolžnosti izvoljenih organov ter trdovratnem vračanju k birokratičnemu reševanju tekočih nalog, spregovore jasno besedo frontovci na množičnem sestanku in tako popravijo napako, ki so jo v tem oziru napravili zbori volivcev. Ni dovolj samo mehanično poudarjati, da je naša oblast ljudska, treba se je tudi z vsemi silami boriti, da bo v resnici ljudska, da bodo pri upravljanju države v resnici sodelovali vsi državljani po svojih izvoljenih zastopnikih, da bodo o gospodarskih problemih razpravljali in sklepali predvsem tisti, ki imajo za to pooblastilo volivcev in se na take zadeve razumejo, in končno, da bodo na zborih proizvajalcev in vodstvu podjetij odločali izvoljeni člani proizvajalcev in nihče drugi. Administrativni uslužbenci so samo pomožni aparat izvoljenih organov in kot taki nimajo in ne morejo imeti nobene oblastvene funkcije, lahko pa so strokovni svetovalci, v kolikor imajo za to potrebno strokovno usposobljenost.

Volitve v okrajne in občinske ljudske odbore letos 7. decembra naj bodo zato tudi v znamenju krepitve resnične ljudske demokracije in doslednega postavljanja odgovornosti za izpolnjevanje poverjenih nalog vseh izvoljenih odbornikov vključno do odpadka, kot to določa zakon o ljudskih odborih.

Frontovci živahno razpravljajo o volitvah in kandidatih

Po končanih zborih volivcev imajo sedaj še frontne organizacije množične sestanke vseh članov, na katerih ponovno razpravljajo o izvoljenih kandidatih, seznanjajo pa se tudi s samim načinom volitev. V zadnjem času se opaža živahnije delo frontnih organizacij, kar je zlasti vidno v tem, da so frontni sestanki bolj obiskani, kot so bili zbori volivcev in da je tudi razprava marsikje bolj vsestranska. Poleg razgovora o kandidatih in volitvah teče po navadi pogovor tudi o naši notranji in zunanji politiki in položaju v svetu, ne manjka pa tudi razgovorov o raznih gospodarskih, kulturno-prosvetnih ter političnih vprašanjih.

Dobro obiskani frontni sestanki so bili v petek zvečer, 21. novembra, v Birčni vasi, Stranski vasi in Lakencah. To, kar so frontne organizacije zamudile v pripravah za zbor volivcev, skušajo sedaj popraviti in seznaniti čimveč volivcev s pomembnim in načinom volitev. V Stranski vasi se je udeležilo frontnega sestanka 38 frontovcev, vodil ga je sekretar vaškega odbora OF tovariš Hrovatovič. Prav tako so sestanke v Birčni vasi in Lakencah vodili sekretarji vaških organizacij, navzoči pa so bili tudi člani občinskega in okrajnega odbora OF. Potem, ko so se temeljito pogovorili o volitvah samih in o tekmovanju za čim boljše izvedbo volitev, so razpravljali o elektrifikaciji vasi, ki je prav sedaj v teku. V začetku namreč za to koristno stvar ni bilo veliko zanimanja in je imel elektrifikacijski odbor težko nalogo, sedaj, ko že stoji transformator in delajo na gradnji daljnovoda, pa je za elektrifikacijo vedno več zanimanja. Vsak bi rad imel čimprej električno luč in pogonsko silo. V resnici so nekateri vaščani že do sedaj veliko prispevali tako v delu kot v denarju, nekaj pa je dala ljudska oblast, samo da bo davna želja čimprej uresničena. Do sedaj je prispevala Birčna vas okrog 450.000, Stranska vas 180.000, Lakenca 100.000, Jerovče, samo pet posestnikov, 60.000 dinarjev. Malo je doslej prispeval Bukovnik, Podljuden pa čisto nič. Sedaj sami vaščani pod vodstvom strokovnjakov grade daljnovod, dolg tri in

pol kilometra. Imajo tudi že potrebno žico in material za notranjo napeljavo. Frontovci so izrazili svoje nezadovoljstvo sprito posameznih spekulativ, ki se izogibajo dela pri elektrifikaciji in čakajo, da bo zica napeljana do njihove domačije, potem pa bodo zaposlili za priključitev. Vsi so bili mnenja, da tako ne bo šlo in da bodo morali prav tako kot ostali, ki že ves čas pridno delajo, nositi enako breme in prispevati prav tolik delež. Navedli so primere, da imajo posamezniki že do sedaj z delom in denarjem vložen delež v vrednosti tudi do 20.000 dinarjev, drugi pa nič ali zelo malo.

Sekretar vaške organizacije OF v Stranski vasi je vprašal navzoče frontovce, kdaj bi želeli, da bi s popravilom poti odstranili neznošno blato na cesti proti Birčni vasi. Soglasno so sklenili, da se tega dela lotijo takoj in tudi določili dan in uro, ker imajo sedaj največ časa.

Dobro pripravljeni frontni sestanki lahko veliko pripomorejo, da se seznanijo vsi volivci s pomembnim in načinom volitev, lahko po poravnajo tudi tiste pomanjkljivosti in napake zborov volivcev, ki so nastale sprito slabe priprave in slabega obveščanja volivcev. Seveda, razne sklepe oblastnega značaja naj samo nakažejo, njih sprejemanje pa, prepuštilo prihodnjim, zborom volivcev. Glavna naloga teh frontnih sestankov je politična priprava za bodoče volitve.

Mar bodo v Grobljah brez odbornika?

V vseh volilnih enotah šentjernejske občine so bili zbori volivcev, na katerih so si izbrali ter izvolili kandidate za bodoči občinski in okrajni ljudski odbor. Izjema je dosedaj še volilna enota Groblje. Sovražnik je tu na delu, češ kandidati so že postavljeni, zato nima smisla iti na volitve. Postavili pa naj bi te kandidate Partija in Fronta, tako trdijo, za kandidata pa sta baje izbrana Janez Kovačič iz Groblj in Janez Martinčič iz Ledevca vasi. S takim lažnim prikazovanjem stvari sovražnik v Grobljah uspeva, kajti takih kandidatov si v Grobljah nihče ne želi, najmanj pa Partija in Fronta, ki jih nista niti predvidela, niti jih hoteli predlagati!

Janez Kovačič kot bivši vsegomočni občinski mož je za časa svojega gospodarje-

nja na občini imel samo grablje, vil pa nobene, kot pravijo naši ljudje. Za sebe je dobro skrbel, za druge pa se ni brigal. 29 vreč cementa, kupljenega po nižjih cenah za komunalna dela, je porabil za sebe. Pri razdeljevanju blaga Rdečega križa, ki je bilo namenjeno najbolj revnim, je upošteval najprej sebe in se obdaril s čevlji in obleko, pa še barantaj se s tem. V njem je vzel vsaki pesekopok, o denarju za prodani pesek pa ni duha ne sluha. Janez Martinčič je svoj položaj vaškega odbornika izkoristil za prirek na ostale vaščane, ki mu niso bili po godu. Grozilo jim je s povračilnimi davki in reklo: da bodo še klečali pred njim. Temu primeru je tudi delil industrijske nakaznice.

Podtikanje takih kandidatov Partiji in Fronti je najbolj umazano delo reakcije, ki pa močno škoduje skupnosti. To je obenem tudi blatenje naših političnih organizacij. Vprašanje kandidatov bi morali rešiti vsi volivci, če pa tega nocoj in raje poslušajo ter nasedajo sovražniku, pa bodo ostale Groblje brez svojega odbornika.

V kočevskem okraju kandidira 55 žena

Po podatkih okrajne volilne komisije kandidira v občinske ljudske odbore na Kočevskem 586 ljudi, od teh 46 žena. V okrajni ljudski zbor kandidira 124 kandidatov, izmed teh je 9 žena. Pri volitvah naj vsi volivci pokažejo svojo zavednost s tem, da bodo izvolili v nove ljudske odbore kar največ žena.

V Žužemberku niso najboljše izbrali

Kot marsikje, tako se tudi pri nas skušajo vrniti v organe ljudske oblasti razni sovražniki naše svornosti, seveda pod krinko »dobrih gospodarjev«. Ko so bile razpisane volitve, so prilezli iz zakotnih lukenj ter postali zelo aktivni in celo »socialistično porbarvanji«. Moramo priznati, da jim je poželjivo njihovo prizadevanje po zaustavitvi nebudnosti, ki bi jih morala že zdavnaj razkrinkati.

Zaradi neaktivnosti frontnih odborov so bili ponekod tudi zbori volivcev slabo obiskani. V Budjanji vasi so morali zbor volivcev sklicati celo trikrat, ker predlagani kandidati niso hoteli podpisati. Celo član vaškega odbora OF se je branil podpisati z raznimi izgovori, v resnici pa je bil tudi on pod pritiskom reakcije. Šele odločna beseda ga je iztreznila, da je spoznal, komu bi koristil s svojim odklanjanjem podpisa. V Gradencu so frontovci prav tako posvetili premalo pozornosti izbiri kandidatov, saj se je vrnil med kandidate Markelj. Njegovi pristasi, ki jih je bila le peščica, so izotirali in onemogočili kandidature nosilca spomenice iz leta 1941 in starega prekaljenega borca Jaka Goloba. Vse drugače so izbirali v Lipju, kjer so volivci želeli, da jih prav tovariš Golob zastopa v ljudskem odboru.

Na desnem bregu Krke v Žužemberku sta poleg predanih frontovcev kot so tovariš Rojc, Rusova in Turk, prilezla svoj volilni lonček tudi skrivniča Mahorič in Nahtigal, ki se s svojo preteklostjo posebno med NOB ne moreta pohvaliti, posebno ne Nahtigal, ki je šel med vojno pod kuratelo krvavih šentvitskih klavcev. Ko so ti propadli, se je vrnil domov in prignal s seboj par zajetnih volov.

Najbolj je uspel zbor volivcev na Rebrju, slabo pa so se odrezali v Smetelu, pri Žužemberku, ker so nepreudarni volivci odklanjali kandidature žena, češ da je žena samo za kuhinjo. To nepravilno mišljenje so žene same pobijale in izjavile, da če ne bodo žene na kandidatski listi, tudi na volitve ne bodo šle. Na listi se je znašel tudi znani reakcionar Jančar iz Smetela, ki je med vojno biebetal in grozil vaščanom, češ, če zmagajo beli, mi boste morali ves les za pogoreli kozolec znositi na ramah. Takim vaščanom prav gotovo ne bodo dali glasa. V Drašči vasi je odklonil kandidature star bорец in aktivist Jože Zonta, kar mu vsi vaščani zamerijo. Sploh je ta slabost zelo razširjena med frontovci, ki v večini primerih odklanjajo kandidature in kar mirno sledijo, kako jo pa radevolje sprejemajo ljudje črne preteklosti.

Na levem bregu Krke v Žužemberku kandidirajo predani borci kot so Jarc, Plot, Mirvarjeva in drugi. Najbolj zagrizeni klerikali in spekulanti vseh barv pa se na tihem govorijo, da predvsem Hotkoto ne bodo dali glasu. Pravijo, da preveč piše o reakcionarjih in razkrinkava vse mogoče škodljive socialistične graditve. Kot drugod se je tudi tu med zavedne in predane frontovce vstuli

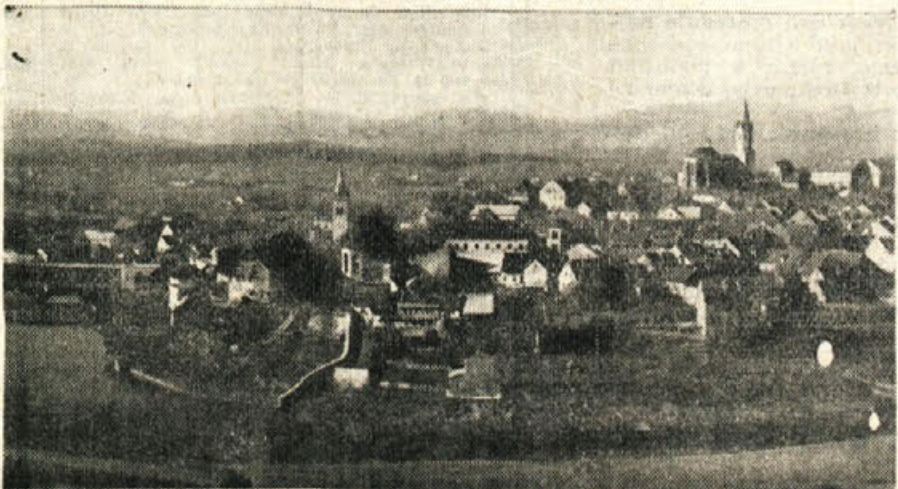
Blatnič (Stepec), ki se je med vojno zatekel pod zaščito domobranskih zločincev v Novo mesto navzile temu, da je imel dovolj prilike, da bi se odločil tja, kamor je šel vsak pošten Slovenec. Razni prebarvanci se seveda zelo veselijo njegove kandidature, saj vedo, da jim bo njihovo verno orodje. Tudi njegovo privatno življenje in znana afera s pokojno ženo mu ne daje spritvevala, da bi zastopal ljudske interese, zato ga prav gotovo preudarni volivci ne bodo volili. Ljudje imajo zaupanje do takih, ki so neomadeževane preteklosti v vsakem oziru.

Ko bomo šli 7. decembra na volišče, bomo dali svoje glasove kandidatom, ki so zavedni in poštenj ter so med in po vojni že veliko storili za skupnost.

Ljudski odbor mestne občine, Mestni komite ZKJ Mestni odbor Osvobodilne fronte * Novo mesto

se pridružujejo čestitkam k Dnevu republike in obljublajo, da bodo tudi v bodoče stali neomajno na braniku naših socialističnih interesov!

Dosedanji uspehi so nam kažipot v bodočnost, zato bomo vztrajali na poti, ki nam jo je začrtala v težkih borbah preizkušena Zveza komunistov Jugoslavije s tovarišem Titom na čelu!

Hvala vam, tovariši!

Stiri leta, od V. do VI. kongresa Komunistične partije Jugoslavije, so nam prinesla bogate plodove. Peti kongres je sestel in podal uspehe iz obdobja naše vseljavne revolucije in prvih let po osvoboditvi. Ti uspehi so veličasten, nepozaben spomenik iz let najtežjih borb, ki so se za vedno zapisali med najslavnejše strani zgodovine jugoslovanskih narodov. Šesti kongres pa je šel še korak dalje: govoril je o miru in nadaljnji graditvi socializma, govoril je in govori o utiranju lastnih poti v svet socialistične svornosti. Uspehi, podatki in naloge, ki so nam jih pokazali tudi na tem kongresu tovariš Tito in naši ostali voditelji, pa seveda niso prav nič manjši in nič manj pomembni od onih na V. kongresu.

Po V. kongresu je Partija dala navodila za bogatejšo, širše in vsestransko bolj poglobljeno delo v pionirskih in mladinskih organizacijah. Združuje tabornikov Slovenije — poleg podobnih mladinskih organizacij v ostalih bratskih republikah FLRJ — eden izmed uspehov skrbi in pomoči naše Partije za mladino.

Zivimo v miru in čedalje večjem blagostanju. Na izletih, taborjenjih in sestankih doživljamo taborniki nepozabne ure in spoznavamo lepote naše bogate domovine. 27. april smo novomeški taborniki letos počastili z ustanovitvijo samostojne Družine gorjanskih tabornikov, 29. november — Dan republike — pa bomo proslavili z ustanovitvijo Rodu gorjanskih tabornikov, ki šteje že nad 160 članov in članic, mladih in odraslih ljubiteljev naše drage socialistične domovine!

Hvaležni smo tovarišu Titu in Zvezi komunistov Jugoslavije, naši ljudski oblasti in vam vsem, tovariši, ki ste nam priborili svobodo in srečno, neodvisno državo! Obljubljamo vam, da bomo vodili naše pionirje, tabornike in tabornice po poteh, ki jih je začrtala plemenita borba najnaprednejših ljudi naše domovine in ki jih utira naša socialistična skupnost s komunisti na čelu. Za vse, kar imamo v naši bogati mladosti, pa vam, tovariši, ob Dnevu republike ponovno izrekamo naš prisrčen: hvala za takšno življenje in takšno svobodo!

Plodno delo občinskega ljudskega odbora v Trebnjem

Občinski ljudski odbor v Trebnjem je takoj v začetku povezal svoje delo z delom Osvobodilne fronte in ostalih množičnih organizacij in prav zato tudi dosega lepe uspehe. V glavnem je usmeril delo v komunalno dejavnost Trebnjega in okolice, predvsem v popravilo vaških potokov in podobno. Za popravilo potokov je ljudski odbor prispeval 30.000 din. Frontovci pa so opravili nad 9000 prostovoljnih delovnih ur. V Trebnjem so zgradili nov most čez Temenico. Pri tem delu se je zelo izkazal Pepi Zupančič, ki je veliko pomagal z osebnim delom in vožnjami. Frontovci v Račjem selu so, kot smo že svoječasno poročali, s prostovoljnimi delom zgradili vaško cesto in pri tem delu opravili okrog 7000 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 320.000 din.

Dokajljive težave ima občinski ljudski odbor z interjavo davkov, čeprav v občini ni tako pomanjkanje denarja, kot bi to nekateri radi prikazali. Skupni predpis davka za trebnjsko občino znaša okrog 19 milijonov dinarjev, samo kmetijski zadrugi v Trebnjem in Dol. Nemški vasi pa sta odkupili od kmetov blaga v vrednosti nad 50 milijonov dinarjev! Poleg tega je znano, da kmetovalci trebnjskega občine v precejšnji meri prodajajo svoje pridelke na ljubljanskem in novomeškem trgu, precej pa je tudi kupeev od drugod, ki sami odvažajo kupljene pridelke. Se pravi, da davek nikakor ni previsok, le pravilno je treba obremeniti posameznike, to pa je možno samo, če sami davkoplačevalci sodelujejo z ljudskimi odborom.

Občinski ljudski odbor je prevzel tudi nekaj gospodarskih podjetij. Najbolj domosno je čevljarstvo, pa tudi trgovina se je močno okrepila, šibko pa je krojaško podjetje. Pokazala se je potreba po remontnem podjetju, ki je že obstajalo nekaj časa, pa je zaradi slabega vodstva razpadlo.

Na svoji seji je pred kratkim občinski ljudski odbor v navzočnosti zastopnikov množičnih organizacij razpravljala o bodočem gospodarskem načrtu. Med važnimi nalogami novega občinskega odbora bo regulacija Temenice, ki dela ob vsaki poplavi občutno škodo. Skupno s sosednimi občinskimi odbori bo treba delati, da se čimprej zgradi v Trebnjem gimnazijsko poslopje, ki je za dvig kulture in izobrazbe v dolini nujno potrebno. Nadalje čakajo veliko potov, da se kdo zanje pobriže, prav tako vrtja vaških vodnjakov, ki že leta niso bili očiščeni. Novi občinski ljudski odbor bo moral biti tisti, ki bo daljal pobude, vodil delo in pomagal povsod, kjer frontovci in vaščani sami ne bodo zmogli.

V Trebnjem se že dolgo časa kazala potreba po zdravstvenem domu, pa ga je

bilo skoraj nemogoče urediti zaradi pomanjkanja prostorov, dokler je bil tam še okrajni ljudski odbor s svojimi ustanovami. Po razpustitvi okrajne je ustanovljenska kriza v Trebnjem znatno omilila. Občinski ljudski odbor je zato določil bivšo Pavlinovo vilo za zdravstveni dom. Toda prav v istem času so jo vseli v njo neki mililenci, čeprav mu je ljudski odbor nazval drugo stanovanje in za to ni imel nakazila. Sedaj prostora za zdravstveni dom že čistijo in urejajo, razen tistih sovoda, ki jih je zasedel mililenci. Prav tako so članice Antifasistične fronte zena naletele na nezamudnevanje pri ustanavljanju otroškega vrta, prav pri nekaterih zena državnih uslužbencev.

Ker je delo občinskega odbora OF v Trebnjem med najboljšimi v okraju, se ni bati, da ne bi prišli v novi občinski ljudski odbor ljudje, ki bodo od sedanjega ljudskega odbora započeli in nakazano delo nadaljevali in uresničevali postavljeno načrta v komunalni in drugi dejavnosti v korist vseh prebivalcev občine. Naloga Fronte in ostalih množičnih organizacij pa bo, da bo ljudski odbor podprla povsod in sodelovala z njim, kot je sodelovala s sedanjim odborom.

Invalidi!

Dan volitev, 7. december, bo praznik uresničitve naših demokratičnih teženj in visoke narodne zavesti. Glasovali bomo za najpredanejšie odbornike — predstavnike ljudske oblasti, ki bodo delali za dobrobit in čedalje višjo življenjsko raven delovnega človeka.

Dokažimo in tekmujemo v naši zavesti, da nismo pozabili žrtve, za katere smo krvaveli v narodnoosvobodilni vojni! Zato sklenimo:

1. Do volitev bomo aktivno delali z vsemi množičnimi organizacijami in skupno z njimi pripravljali na čimboljši potek in izvedbo volitev.
2. Z aktivnim delom bomo onemogočili slehernega sovražnika ljudske oblasti, pa naj bi širil kakršnokoli propagando bodisi z Vzhoda, Vatikana ali Zahoda.
3. Nastopajmo kot aktivisti enotno z Osvobodilno fronto, da bomo za vzgled vsem kot člani invalidske organizacije! Volimo povsod prvi in stodoletno! Dokažimo tudi tokerat, da delamo kakor nekdanj v težkih letih vojne za dobrobit poštenega delovnega človeka, za široko socialistično demokracijo in za našo ljudsko oblast!

OKRAJNI ODBOR ZVEZE VOJASKIH VOJNIH INVALIDOV

Dolenjski lovci bodo imeli 29. in 30. novembra na Frati veliko prireditev

Lovska podzveza okrajna Lovska mesto pripravila na Frati v partizanski koči veliko lovsko proslavo 29. novembra — v počastitev padlih lovcev-partizanov. V soboto zvečer 29. novembra ob 18. uri bo svečana seja v partizanski koči, ob 19. uri pa častna salva in zažig lovskega ognja.

Drugi dan bo vzorna lovška brackada: zjutraj ob šestih bo budnica z lovskimi rogovi, ob sedmih zbor lovcev in pregled orožja ter odhod na stopišča, kjer bo na sektorju Frate pogon na divje svinje, vokove in lisice. Popoldne je predviden odhod na sektor lovske družine Veliki Gaber, kjer bo pogon na zajce.

Za to veliko, prvo povojno lovsko prireditev na Dolenjskem, vlada med lovci veliko zanimanje. Sodijo, da se bo te proslave in pogona udeležilo do 100 lovcev in gostov iz vse Slovenije.

Koga bomo volili v Osilnici

V Osilnici so končali zbere volivcev, na katerih je bila razmeroma zelo dobra udeležba, že v prvi polovici novembra. Na vseh zborih je bila živahna diskusija o političnih in gospodarskih vprašanjih občine, ki jih bo moral občinski ljudski odbor reševati, dlasti pa so volivci veliko razpravljali o kmečki zadrugi in nepravilnostih, ki so se v njej dogajale, pa tudi o nepoštenosti posameznih uslužbencev, med njimi tudi predsednika KZ Vinka Mavroviča. Da bi se hitreje zboljšalo stanje tega partizanskega podeželja, so iz svoje srede izbrali najboljše kandidate, med njimi tudi dosedanjega predsednika Viktorja Ožuro, sekretarja občinskega komiteja Jožeta Kovača; dosedanja odbornika občinskega ljudskega odbora Julko Volf in dosedanjega odbornika Ivana Očka Ožbota ter dobrega gospodarja, očeta treh padlih borec NOB, Jožeta Zagarja.

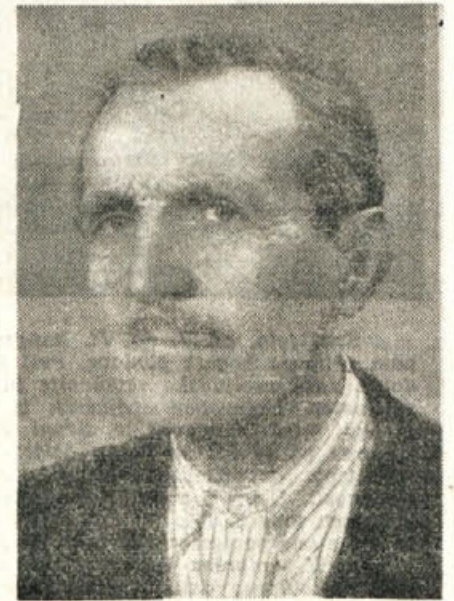
Julka Volf, kandidat za občinski ljudski odbor, živi v vasi Zurge, katere prebivalci so v celoti sodelovali za OF ves čas NOB, zato je bila vas od Italijanov požgana in vsi prebivalci preganjani. Tako se je tudi Julka Volf že v l. 1942 aktivno vključila v NOB. Od roške ofenzive do kapitulacije Italije je bila v italijanski internaciji s celotno družino, kjer ji je tudi umrl mož. Vrnila se je s tremi mladoletnimi otroki na domače pogorišče, kjer je v velikih težavah preživela vso poznejšo dobo do osvoboditve, pridno delala, skrbelo za svoje otroke in požrtvovalno pomagala partizanom. Vedno se je udeleževala vseh sestankov in bila zgrede napredne in požrtvovalne kmečke žene. Zato so jo tudi vaščani po osvoboditvi izvolili v KLO, pozneje pa v občinski ljudski odbor, kamor je hodila peš na seje sedem kilometrov daleč in častno zastopala svoj kraj. Zato so ji volivci ponovno izrekli svoje zaupanje.

Jože Kovač je vstopil prostovoljno v NOV in POS leta 1943, kjer je bil v vrstah najboljših borec, zato je bil tudi odlikovan. Napredoval je v komandirja baterije XIII. divizije. Vrnil se je s činom podporočnika. Po demobilizaciji je bil izvoljen za predsednika KLO Osilnica, kjer se je dobro izkazal, zlasti na gospodarskem področju in izgradnji poslopj osnov. Šol v Osilnici.

Papežih in Bosljiivi loki, ki so bile med vojno popolnoma uničene. Veliko noči je prebil v delu za dvig svojega kraja in tudi uredil poslopje ljudskega odbora. Pod njegovim vodstvom je KLO napravil za skupnost veliko več kot v vseh dvajsetih letih bivša občina. Kot večletni odbornik in sedaj sekretar občinskega komiteja si je med ljudstvom pridobil veliko zaupanje.

Ivan Ožbolt je oče osmih otrok. Vse svoje življenje je trdo delal po gozdovih in v svetu, da je preživel svojo

družino. Za OF je začel delati že leta 1941, v letu 1942 pa je vstopil v partizane, kjer je bilo tudi pet njegovih otrok ves čas do osvoboditve. Prvi sestanki OF na področju občine Osilnica so bili v njegovi hiši, kjer je bilo zbirališče aktivistov in partizanov. Zato so mu Italijani požgali vse imetje in

Ivan Ožbolt

ženo z mladoletnimi otroki, ki so jih dobili doma, odvedli v italijansko internacijo na Rab. Svoje otroke je vzgajal vedno v naprednem duhu, tako da so danes vsi člani ZKJ. Kot prekaljen borec je po osvoboditvi nadaljeval z aktivnim delom v OF, saj se je že med NOB pokazal zaslužnega in je dvakrat odlikovan. Kljub temu, da je star 66 let, ne zamudi skoraj nobenega sestanka in še danes marsikateremu mlademu služi za zgled. Ves čas po osvoboditvi je bil odbornik KLO, nazadnje pa občinskega ljudskega odbora, kjer je s svojimi predlogi veliko pomagal.

Jože Zagar iz Osilnice št. 10 si je že med NOB pridobil veliko zaupanje, saj je bil vseskozi za partizane, njegov sinovi pa so bili požrtvovalni aktivisti in borci ter so trije od njih darovali svoje življenje za svobodo. Dva so ubili Italijani, sin Janez pa je padel kot oficir v Suhi krajini. Čeprav je že prileten, je vedno agilen pri delu, zlasti na gospodarskem področju, kjer je precej agilen kmet. S svojimi dobrimi gospodarskimi predlogi veliko pomaga in je tudi član upravnega odbora kmetijske zadruge. Vsak vidi v njem enega najbolj požrtvovalnih in naprednih kmečkih mož v Osilnici, saj najbrž ni moža, ki bi ga prekosil. To so tudi potrdili volivci, ki so ga izbrali za svojega kandidata.

Jože Tušek je že od mladih let napredni in se je med vojno priključil NOB. Bil je tudi interniran, po vrnitvi

iz internacije pa je aktivneje delal za NOV. Ze v letu 1949 je bil izvoljen v KLO, kjer se je dobro odrezal, zato je bil naslednje leto tudi izvoljen za odposlanca okrajnega ljudskega odbora, kjer je častno zastopal svoje volivce in jim ni prinesel razočaranja. Vseskozi je predan in aktiven član množičnih organizacij, rad diskutira in stavlja svoje pametne predloge.

Viktor Ožura, sedanjí predsednik občinskega ljudskega odbora, je od svojih mladih let znan kot zelo pošten, priden, pameten in priljubljen človek. Za OF je začel sodelovati spomladi leta 1942. Je precej politično in gospodarsko razgledan in zelo napreden človek, z lepim odnosom do ljudi ter v svojem delu zelo dosleden. Odlikuje ga tudi to, da rad prenaša svoje znanje na ostale in ljubi pošteno družbo. V letu 1949 je bil poslovodja KZ Osilnica, od koder je šel v Kočevje, kjer je pozneje prevzel odgovorno mesto direktorja okrajnega magazina, pozneje pa tudi druge odgovorne dolžnosti. Toda zelo so ga pogrešali prebivalci osilniške doline. Zato so zahtevali, da pride nazaj. Uspeli so, da so se njihove želje uresničile, nakar so ga izvolili za predsednika občinskega ljudskega odbora, upravní odbor KZ pa ga je namestil za upravnik kmečke zadruge. Ze po nekaj mesecih se je vidno pokazal rezultati njegovega dela, med ljudmi pa si je pridobil spricho svoje požrtvovalnosti in poštenosti še večje zaupanje. Ljudje ne dovolijo, da bi se vrnil v Kočevje, zato so ga tudi izbrali za svojega kandidata občinskega ljudskega odbora.

Več pozornosti čuvanju traktorjev in kmetijskih strojev

V zadnjem času je podjetje za uvoz kmetijskih strojev »Agrotehnika« uvozilo iz Nemčije in Avstrije vrsto novih kmetijskih strojev. Iz Avstrije smo uvozili predvsem traktorje znamke »Steyr« in razne priključke, iz Nemčije pa 50 traktorjev znamke »Unimog«, ki so znani kot najboljši traktorji za vasa dela v kmetijstvu. S tem in še z uvozom raznih strojev je dobilo naše kmetijstvo veliko pomoč.

Mehanizacija našega kmetijstva vidno napreduje. Država daje na razpolago milijone kreditov, ki se jih je v zadnjem času posluževala za nabavo strojev predvsem Slovenija. Ta kredit se bo v prihodnjem letu še povečal. Kmetijske zadruge so zadnje mesece ustanovile vrsto strojnih odsekov, ki so kmetom v veliko pomoč. Strojni odseki opravljajo vsa strojna dela na družinskih posestvih, po naročilu pa tudi pri ostalih kmetih. Kmetje se proti majhni odškodnini strojev tudi sami poslužujejo. Cene strojnih del pa so tudi znatno nižje kot dela, opravljena z vprego ali celo z ročno obdelavo.

V kočevskem okraju zelo dobro deluje tak strojni odsek pri kmetijski zadrugi Videm-Dobrepolje. Ustanovljen je bil pred nedavnim, vendar ima že traktor in vrsto drugih kmetijskih stro-

Ob zgodovinskem Dnevu republike — prazniku ustanovitve socialistične Jugoslavije — čestitamo delovnemu ljudstvu kočevskega okraja in vsem delovnim ljudem naše domovine!

Okrajni komite Zveze komunistov Slovenije KOČEVJE

S TITOM V LEPSHO BODOČNOST!

Predvolilne priprave v občini Kočevska Reka

Občina Kočevska reka se aktivno pripravlja na volitve. Zbori volivcev so že končali udeležba je bila dokaj dobra, saj je zborom prisostvovalo okrog 70% vseh volivcev. Na diskusijskih sestankih in na samih zborih volivcev smo se najprej pogovorili o novem zakonu o občinskih ljudskih odborov, o zakonu o volitvah, kakor tudi o nalogah, ki čakajo bodoče odbornike. Tako so naši volivci prešli na zbere volivcev pripravili, zato tudi rezultati niso izostali. Pri predlaganju kandidatov so volivci vsakega dobro pretresli in ugotovili, če zaslužijo, da kandidira ali ne. Ker je v naši občini pretežno število delavcev na državnih posestvih, je tudi med kandidati največ delavcev-komunistov. Tudi žene so pri nas dobro zastopane. Od skupnega števila kandidatov je 17% žena.

Na zborih volivcev smo razpravljali tudi o raznih gospodarskih, prosvetnih in kulturnih problemih. Ker je na območju občine že splošno daljnovid, v Kočevski reki in še nekaterih vaseh pa še gori električna luč, so vaščani onih vasei, kjer luči še nimajo, živo zainteresirani, da jo tudi oni čimprej dobijo. Zato so občini dali bodo s prostovoljnim delom pomagali pri elektrifikaciji, kot so pomagali že letos pri napeljavi daljnovidov.

Na pobudo in z materialno pomočjo državne posestve »Snežnik« smo začeli preurejati nedograjeno stavbo zadrúnega doma v kino dvorano. To novost so vsi sprejeli z veseljem, saj dosti nismo imeli nobena pravega kulturnega razvedrila. Vo-

livič so obljubili, da bodo pri tem delu pomagali s prostovoljnim delom. Dostojno napravili že nad 500 prostovoljnih ur. Poleg tega pa smo delali tudi pri ureditvi vasi Kočevska reka, da bo tako dobila čim kulturnejši izgled ter postala res pravi center vsega življenja v naši občini.

Ker je letošnje neurje precej poškodovalo pota v Mokrem potoku, so volivci na zboru sklenili, da jih bodo sami popravili. Ta sklep so izvršili že prvo nedeljo po zboru.

Na Brigi imajo pa drugače problema. Tu nimajo učitelja. Zato so volivci postavili vprašanje občinskemu ljudskemu odboru, zakaj ne nastavi vsaj enega učitelja. Sicer so tudi sami priznali, da je to težko, ker je zelo malo otrok, vendar pa pravijo, da bo prihodnje šolsko leto tudi to vprašanje rešeno. Ker je šolsko poslopje precej zanemarjeno, so volivci sklenili, da ga sami popravijo, da ne bo začelo razpadati. Ta sklep so že uresničili in so pri delu pomagali vsi vaščani, ki so mogli.

Na mnogih zborih so volivci postavljali tudi vprašanja davkov. Ker so se zrodile razne nepravilnosti, so zahtevali, da se popravijo. Sicer pa plačevanje davkov poteka kar dobro, saj je od predpisa plačanec že okrog 75% vseh davkov.

Pravilna izbira kandidatov in visoka politična zavest občanov, ki se kaže v pravilnem razumevanju in reševanju lokalnih problemov nam dajeja garancijo, da bodo 7. decembra naši volivci res vsi glasovali za naše najboljše kandidate.

Ljudski odbor občine Sodražica

čestita vsem delovnim ljudem k Dnevu republike z željo, da bomo tudi vnaprej z našim delom uresničevali vse sklepe zgodovinskega VI. kongresa ZKJ!

jev, ki se jih kmetje prav radi poslužujejo. Temu zgledu so sledile tudi ostale zadruge, tako da posluje že več strojnih odsekov. Vse zadruge pa so si nabavile škroplilnice, zaprašilice, čistilnice za žito in druge stroje, ki so našemu kmetijstvu zaenkrat najbolj potrebni.

Tudi mehanizacija kočevskega kmetijskega posestva se je predvsem letos zelo dvignila. Nabavili so si več traktorjev in strojev, med njimi dva traktorja znamke »Unimog«. To največje kmetijsko posestvo v naši republici, ki meri več tisoč hektarov, je svojo mehanizacijo s tem precej bkrrepilo. S strojnimi delom so že letos precej zmanjšali porabo delovne sile, z agrotehničnimi ukrepi pa so znatno dvignili hektarski donos. Pri krompirju, ki ga je bilo letos 160 hektarov, so vsa dela opravili s troji. Donos je bil zelo dober, ponekod tudi do 20 ton na hektar.

Vse premalo pozornosti pa posvečajo ljudje čuvanju teh strojev, ki so za dvig našega kmetijstva nujno potrebni in smo dali zanje težke milijone. Na državnih posestvih se je stanje sicer precej izboljšalo, vendar pa se še najdejo primeri, da stroji propadajo in rjave na dežju.

Nerazumljivo je, da mnoge kmetijske, pa tudi delovne zadruge uporabljajo traktorje znamke »Steyr« izključno za prevoze, poljska dela pa opravljajo s konji. Mnogokrat je bilo že poudarjeno, pa tudi traktorist sam mora vedeti, da so traktorji namenjeni prvenstveno kmetijskim delom, potem šele prevozom! Pri prevozih ne smemo voziti s polno brzino ali s prikolico brez zavor, ker nastajajo zaradi tega pri traktoru razne okvare, ljudje pa so mnenja, da traktor ni nič vreden, kar pa seveda ne drži.

Pri nas je novost tudi traktor »Unimog«. Večkrat ga opazimo na cesti, na polju pa skoro nikoli. To je sicer razumljivo, ker še niso prispeli priključki iz Nemčije. Ko pa šine tak traktor mi-

Neizpolnjevanje sodnih odločb je kaznivo

Marsikde sodne odločbe ali razsodbe ne vzame resno ali pa jo na vse načine iztrga. Med takimi je precej nezakonskih četov, ki smatrajo, da kljub razsodbi sodišča niso dolžni plačevati alimentov za preživljanje nezakonkega otroka, če nimajo lastnega premoženja, na katero bi lahko poseglo. To je veljalo včasih danes pa ne več. Naš zakon ne pozna nobena izjeme v tem zbiru. Vaakdo je dolžan prispevati za vzdrževanje otroka, kateremu je pomagal na svet. Če nima lastnega premoženja, ima možnost za služko, ako pa je v delovnem razmerju, pa tako dobi otroške jokande. Povprečna mesečna vzdrževalnina za nezakonkega otroka, ki jo prisodi sodišče, znaša od 500 do 2000 din ali pa se določi sporazumno. Sodišče stoji na stališču, da tudi tak, ki ni v delovnem razmerju ali nima lastnega premoženja (kmečki sin ali drugi) mora plačati določen znesek za vzdrževanje nezakonkega otroka. Sodišče v takem primeru po navadi takole utemelji svoj sklep: 25 delovnih dni ima mesec. Povprečna mezdá na kmetih je 250 do 300 din na dan. Nezakonki

oče lahko dela 22 dni za sebe, tri dni pa za otroka s čimer njegov življenjski obdobje še daleč ni ogrožen, upoštevajo pri tem še, da je delez matere pri vzdrževanju otroka mnogo večji, ki ga praviloma ni mogoče niti oceniti.

Navzile jasni razsodbi sodišča, utemeljeni tudi iz moralnega in človeškega ozira, se najdejo nezakonski očetje, ki se za plačevanje otrokovega vzdrževanja ne zmenijo. Eden takih je Janez Čukajne sin večjega posestnika iz Mihovega pri Sentjerneju. Ze pred štirim leti je imel otroka z neko žensko iz iste vasi. Dasi je bil od sodišča priznan za očeta in obsojen na plačevanje vzdrževalnina za otroka po 500 din na mesec, v decembru lani pa se je materjo otroka sporazumel na 900 din mesečno, je vsa leta plačal komaj 3500 din. Pri tem ga seveda ni ne moti, da otrok živi v slabih socialnih razmerah, on pa živi dobro, kar se vidi tudi na njem. Otrokova mati je ponovno iskala zaščite na sodišču, ki je nevestnega očeta obsodilo poleg plačevanja še na šest mesecev zapora.

Rojstva, poroke in smrti v okraju Novo mesto

V novomeškem okraju se je v mesecu oktobru rodilo 153 otrok, od tega 71 dečkov in 82 deklic. Umrlo je 54 oseb, od tega 23 moških in 31 ženska. Porok je bilo 37.

Poročili so se:
Kmet Ozimek Franc in hči kmetja Mulk Marija, oboja iz Dobrovn. Krojca Fink Jože iz Dol. Toplice in hči kmetja Zafra Milijana iz Straže. Čevljarski pomočnik Zupančič Jože in hči kmetja Avguštin Amalija, oboja iz Dol. Toplice. Ključ. pomočnik Verbovsek Anton in gospodinja Kraucar Jozeffa, oboja iz Mokronoga. Mehaničar Godinjavec Franc iz Ljubljane in trg. pom. Gričar Terezija iz Straže. Milanič Springer Ludvik iz Ljubljane in kuharica Košar Jozeffa iz Straže. Zidarški pomočnik Turk Franc iz Gotne vasi in delavka Turk Terezija iz Novoga mesta. Zivnozdravnik Bezenšek Ernest iz drje in absolventka medicine Hadl Vera iz Novoga mesta. Podoficir JLA Bošković Dusan in namestnica žel. sekcije Kukman Terezija, oboja iz Novoga mesta. Delavec Hrovat Alojzij in hči kmetja Klobučar Julijana, oboja iz Dol. Toplice. Monter Kramar Anton iz Trške gore in poštna uradnica Jakša Terezija iz Novoga mesta.

Sofer Zagorc Ivan in delavka Mikolič Marija, oboja iz Straže. Oficir JLA Colja Friderik iz Novoga mesta in gosp. pomoč.

Zugec Draga iz Prečne. Oficir JLA Kranjc Jože iz Rankovičevega in hči kmetja Novak Marija iz Brusice. Mizar. pomoč. Zupančič Franc in kmečka delavka Čej Marija, oboja iz Straže. Sin kmetja Mikaj Ivan in gosp. pomoč. Hrovat Jozeffa, oboja iz Gotne vasi. Sin kmetja Zorec Ivan iz Vel. Gabra in hči kmetja Grabnar Marija iz Sentvida pri Stični. Namestnice Resetič Janez in servirka Udovc Neža oboja iz Novoga mesta. Ateljski delavec Ursič Stanislav in knjigovodkinja Pavlin Breda, oboja iz Novoga mesta. Lesni manipulant Bartoli Rafael in hči kmetja Brosnikar Marija, oboja iz Rakovnika. Kmet Kalin Janez in kmečka hči Hočvar Terezija, oboja iz Sentjerneja. Namestnice Bajc Jože in šivilja Medvedec Milena, oboja iz Sentjerneja. Kmečki delavec Radovan Alojz iz Sentjerneja in kmečka delavka Nučič Antonija iz Skočjana.

Kmet Hočvar Franc iz Bučke in hči kmetja Kralj Franoka iz Tržišča. Sin kmetja Papež Franc in hči kmetja Gasperič Marija, oboja iz Trebnja. Mizarški pomočnik Pavlin Jože in hči kmetja Slodič Zofija, oboja iz Mirne. Mizarški pomočnik Škarja Alojz iz Mirne in servirka Metelko Monislava iz Mokronoga. Kmet Peko Franc in hči kmetja Zorec Jozeffa, oboja iz Vel. Gabra. Sin kmetja Fortuna Anton in hči kmetja Pekol Ana, oboja

iz Vel. Gabra. Kmet Razdrh Alojzij in hči kmetja Bedene Luojda, oboja iz Vel. Gabra. Kmet Kralj Alojz iz Zagradca in kmečka delavka Malek Marija iz Hinj. Kmet Boldjan Jože in kmetica Kobilj Marija, oboja iz Zastavice. Kmet Jaso Valentin in kmetica Mohorčič Angela, oboja iz Žužemberka. — Čestitam!

Umrli so:
Redovnica Rrhin Marija, stara 65 let iz Brusice. Užitkar Hrovatič Jože, star 82 let iz Gotne vasi. Užitkar. Brlec Franc, star 76 let iz Gotne vasi. Gospodinja Golob Terezija, stara 74 let, iz Gotne vasi. Hči kmetja Novak Milica, star 1 leto iz Gotne vasi. Gospodinja Koradin Marija, stara 44 let iz Gotne vasi. Užitkarica Blažič Terezija, stara 82 let iz Gotne vasi. Kmet Pele Martin, star 56 let iz Hinj. Kmetica Lovše Ivana, stara 80 let iz Hinj. Kováč Košak Anton, star 87 let iz Mirne. Kmet Urbančič Ignac, star 77 let iz Mirne. Kmet Vodič Ignac, star 62 let iz Mirne peči. Kmetica Bambič Franciška, stara 84 let iz Mirne peči. Gospodinja Miakar Jozeffa, stara 68 let iz Mokronoga. Gospodinja Hočvar Franciška, stara 68 let iz Mokronoga. Sin delavca Rangus Franc, star 8 let iz Sentjerneja. Delavec Zevnik Jože, star 59 let iz Novoga mesta. Sin delavca Stiglic rogovorjenek iz Novoga mesta. Gospodinja Pogačar Ivana, stara 58 let iz Novoga mesta. Kmečka delavka Avžin Ana, stara 67 let iz Novoga mesta.

Gospodinja Štor Antonija, stara 72 let iz Novoga mesta. Upokojenka Müller Justina iz Ormožja. Užitkarica Sirk Marija, stara 53 let iz Novoga mesta. Kmetica Judič Marija, stara 37 let iz Ormožja. Hči kmetja Goršek Antonija, stara 2 meseca iz Dvor. Božec Terezija, stara 1 leto iz Brusice. Užitkarica Simonič Marija, stara 70 let iz Rakovnika. Zigar Johane Peter star 71 let iz Sentjerneja. Sever Franc, star 3 leta iz Sentjerneja. Užitkar Brudar Jože, star 82 let iz Sentjerneja. Kmet Kobosli Janez, star 83 let iz Sentjerneja. Užitkarica Rakše Jozeffa, stara 82 let iz Sentjerneja. Kmetica Okičič Marija, stara 69 let iz Sentjerneja. Kmetica Kusjer Klara, stara 75 let iz Skočjana. Upokojenec Dežan Janez, star 77 let iz Smarjete. Kmečka delavka Zagar Neža, stara 50 let iz Smarjete. Užitkarica Retelj Marija, stara 73 let iz Trebelnega. Pust Alojzij, star 12 dni iz Trebelnega. Gospodinja Strah Alojzija, stara 81 let iz Trebelnega. Mizarški pomočnik Terjak Stane, star 23 let iz Trške gore. Krojarska vaješka Teropič Albina, stara 17 let iz Trške gore. Kmet Jenčič Franc, star 64 let iz Trške gore. Užitkarica Strajnar Marija, stara 75 let iz Trške gore. Užitkarica Grdon Franeka, stara 74 let iz Vel. Loke. Upokojenec Gliha Franc, star 73 let iz Vel. Gabra. Užitkarica Medved Ivana, stara 69 let iz Vel. Gabra. Kmet Rus Franc, star 80 let iz Žužemberka. Kmet Ivanc Jože, star 66 let iz Žužemberka. Škufca Tomaž, star 19 dni iz Žužemberka. Kmetica Hron Ivana, stara 57 let iz Žužemberka. Drob Darinka, stara 1 leto iz Žužemberka. Ekart Ivanka, stara 21 dni iz Dol. Toplice. Upokojenka Grum Marija, stara 80 let iz Novoga mesta.

„VEČER“

je najcenejši slovenski dnevnik, ki vam vsak dan posreduje naj-novejše vesti iz domovine in sveta. Prinaša zanimive članke, reportaže o dogodkih doma in po svetu, roman, v podlistku, gospodarska in športna poročila, novice iz Prekmurja, Stajerske, Koroške in Dolenjske.

Vsak petek ima kot posebno prilogo družinski tečnik »7 dni« na 8 straneh z zanimivim branjem z vseh strani sveta, s kotičkom za žene in otroke, z zabavnimi nagradnimi ugankami in križankami, zdravniško vzgojno posvetovalnico in še marsikaj.

Vsi naročniki »VEČERA«, ki plačujejo redno naročnino 130 dinarjev mesečno, so hkrati zavarovani pri DOZ proti nezgodam, in sicer za primer smrti za 10.000 din, za primer trajne delovne nesposobnosti pa za 20.000 din. Vsako leto bodo trije naročniki izžrebani za štirinajstdnevni brez plačni dopust po želji na morju ali v planinah.

Pismena ali ustmena naročila sprejema

uprava »Večera«,
Maribor, Gosposka ul. 23

Ob Dnevu republike, prazniku našega zedinjenja, čestitamo vsem delovnim ljudem v okraju in vsej naši socialistični domovini!

Okrajni odbor OF Kočevje

Obširen načrt dela

čaka novi ljudski odbor mestne občine Črnomelj

Občina Črnomelj je po obsegu in številu prebivalstva med največjimi v okraju. Poleg mesta je v to oblastveno organizacijo vključenih še veliko okoliških vasi od Dobilčke gore, Rodin, Petrove vasi, Desnica pa do Pribincev pri Adlešičih. Za volitve občinskega ljudskega odbora je občina razdeljena na 19 volilnih enot, za volitve odbornikov za okrajni ljudski odbor pa na 6 volilnih enot. Po vseh volilnih enotah so bili zbori volivcev s prav dobro udeležbo, razen v Desnici in Dobilčah, kjer je bila udeležba najslabša. Bodoči občinski ljudski odbor bo imel 29 odbornikov, volivci pa so izvolili kar 84 kandidatov, da bodo lažje izbirali, kot sami pravijo; za devet odborniških mest v okrajnem ljudskem odboru so izvolili 23 kandidatov, od tega 5 žena, za ljudski odbor mestne občine pa kandidira devet žena.

Poleg izvolitve kandidatov pa so volivci povsod živahno razpravljali o raznih komunalnih delih in gospodarstvu sploh. Centralni belokranjski vodovod, ki je v načrtu, je bil predmet razprave prav na vseh zborih. Ker pa ni upanja, da bi bil tako kmalu dograjen, so kmetje okoliških vasi sklepali, da bi si uredili vsake vodnjake in popravili obstoječe. Povsod so izrazili svojo pripravljenost, da pomagajo z delom in prevozi, ljudski odbor pa naj priskrbi le cement, betonsko železo in strokovnjake. Mnogo je bilo razpravljanja o kmetijstvu, živinoreji in sadjarstvu. Volivci so celo predlagali, naj se izda odlok o obveznem čiščenju in škropljenju sadnega drevja, da se tako zatre nevarni škodljivci — ameriški kapar. Volivci okoliških vasi so tudi predlagali, da je treba splošno

kmetijsko zadrugo reorganizirati, ker sedaj pri takem poslovanju ne čutijo od nje nobene konkretne pomoči. Vse preveč se bavi samo z trgovino, dočim so ostali pospeševalni odseki samo na papirju in je zadruga v resnici le tagovsko podjetje. Seveda je za tako stanje precejšnja krivda upravnega odbora, ki je prav tako samo na papirju, vso vodstvo zadruga pa leži na poslovođu. Veliko je bilo razpravljanja o uvedbi rodovniške službe za živino v okviru zadruge, za kar se do sedaj ni nihče brigal.

Volivci v Črnomlju so razpravljali o najnovejših gradnjah, za katere bo moral poskrbeti novi občinski ljudski odbor. Med njimi so vodovod, fizikulturni dom, športni stadion, higienična kladnica, ki je sedaj nima vsa Bela krajina, dalje vsaj en sodobni hotel in velika stavba za upravno poslopje, kjer bi bili prostori za mestno občino in vse ostale mestne urade. S tem bi

se znatno omilila stanovanjska kriza, eno najbolj perečih vprašanj mesta. Volivci so govorili tudi o tem, da bo leta 1954 v Črnomlju proslava desete obletnice prvega zasedanja SNOS in poudarili, da je treba še sedaj delati na pripravah za čim dostojnejšo proslavo.

Novi občinski ljudski odbor bo moral na svoji prvi seji razpravljati o vseh predlogih volivcev in na njih osnovi izdelati dokončni načrt bodočega dela. Čaka ga torej velika in odgovorna naloga, ki ji bo kos le, če se bodo vsi odborniki v enaki meri zavedali svoje dolžnosti in če bodo pri tem imeli vso podporo svojih volivcev in vsega prebivalstva. Zato bodo volivci črnomeljske občine 7. decembra, ko bodo izbirali med najboljšimi kandidati odbornike za ljudski odbor, hkrati glasovali tudi za obširen gospodarski načrt, ki bo uresničen pomenil velik gospodarski napredek vse občine.

Bedni poizkusi delovanja reakcije pred volitvami v Beli krajini

V Beli krajini so bili zbori volivcev, razen nekaj izjem prav dobro obiskani. Izbrani so bili tudi kandidati, v katere imajo volivci zaupanje, da jih bodo častno zastopali v bodočih občinskih ljudskih odborih. Reakcija v Beli krajini ni imela moči, da bi odkrito nastopila bodisi s samostojno listo ali na kakšen drug način. S tem pa še ni rečeno, da reakcija v Beli krajini miruje. Prijemi, ki se jih poslužuje za diskreditiranje volitev in posameznih kandidatov, nas opozarjajo, da moramo biti budni, kajti reakcija se hoče skriti v svoji dejavnosti za kulise gasilskih društev ali drugih javnih ustanov! Ti ljudje pa često govorijo skozi usta koga drugega, ki na zunaj izgleda, da ima za to moralne in politične lastnosti.

V Črnomlju se še ni polegel vik in krik, ki je nastal zaradi gasilskega avtomobila, ki je bil dodeljen Metliki. Nekateri reakcionarji v Črnomlju so razburjenje Črnomeljčanov spretno izkoristili in povezovali dodelitev gasilskega avtomobila Metliki kot »volilni golaž« in prišepetavali, da bodo Črnomeljčani volitve abstainirali. Ključavničar Polde Jerman iz Črnomlja je bil najbrž žrtev takih prišepetavalec, ki si sami niso upali iz mišje luknje in so porinili njega naprej, da je po nepotrebnem raztresal svoj žolč, misleč,

kakšna krivica je bila s tem prizadejana Črnomeljčanom.

Suhorski zbori volivcev tudi kažejo, da je nekaj gnilega v njihovem kraju. Dva zbora volivcev sta propadla zaradi tega, ker ni bila zadovoljiva udeležba. Če bi se samo komunisti udeležili zbora, ki moral biti sklepčen! Kje tiči zajec, pa se je pokazalo na tretjem zboru v nedeljo 16. novembra. Ko je bil za kandidata predlagan tov. Jože Petric iz Ravnac, so se volivci v celoti strinjali z njegovo kandidaturo. Takoj po predlogu pa se je dvignil Martin Gršič in Petrica ožigosal kot nepoštenega človeka, čeprav je pred nekaj meseci sam podal izjavo, da je to edini pošten človek na Suhorju, ko si je v klevetami privoščil tov. Krštinca. Tovariša Jožeta Petrica pozna vsa Bela krajina, ne samo Suhorčani, kot predanega borca za socializem. S tem, da je prejel iz Amerike nekaj paketov od brata duhovnika (ki je povrh še napreden), še ni prodal svojega prepričanja, kakor je to storil n. pr. Gršič, ki se je dal kupiti za 25.000 din! Vsem Suhorčanom je poznano, kje je bila skuhana kaša za napad na tov. Petrica. Vedo tudi to, da je bila cela zadeva že vnaprej pripravljena in vloge razdeljene. Obžalovanja vredno pa je to, da nimajo toliko moči, da bi enkrat za vselej pometli s tem, kar je na Suhorju gnilega.

Tudi Sušteršič Jože iz Semiča se zelo moti, če misli, da bo uspel s klevetanjem kandidata Franca Kapša. Njegovo prizadevanje, da bi od njega odtegnil mater, ki ji ponuja brezplačno stanovanje samo zato, da bi Kapša prikazal v slabi luči, je jalovo. Kapševa mati sama dobro ve, da je to le dobro premišljena šahovska poteza na volilni deski, vendar pa je ta poteza tako smešna in bedna, da o njej ni vredno govoriti.

Belokranjci se zavedajo pomena volitev v bodoče občinske ljudske odbore. Dobro poznajo kandidate, katere bodo volili, zato pa je tudi vsak poskus že vnaprej obsojen na neuspeh.

Pozdravljamo
prijaznik ustanovitve
NOVE JUGOSLAVIJE
Ljudski odbor občine
Videm - Dobropolje
S TITOM
V LEPSHO BODOČNOST!

...Napori za stabilizacijo našega gospodarstva in uvažanje novega gospodarskega sistema so dali velikanske rezultate... Vse je kazalo, da bomo do konca leta 1952 in v letu 1953 ustvarjali z isto naglieo nadaljnji vzpon našega gospodarstva... Toda letošnja suša bo za določen čas zavrla tempo razvoja našega gospodarstva... Vse te posledice bodo samo začasne, če bo vse delovno ljudstvo storilo vse, kar je potrebno, da se te posledice odpravijo...

Iz izjave tov. Borisa Kidriča

Metliška mladina se je zganila iz mrtvila

Belokranjska Metlika je znana po svojem razgibanem kulturnoprosvetnem in ostalem društvenem življenju. Številni zroli, moške in ženske z veselim sodelujejo v različnih odsekih domačega kulturno umetniškega društva. Medtem ko je mladina prav do zadnjega nekam boječe stala ob strani. Res je bila v minuli seji osnovana metliška pionirska godba na pihala, ki je spomladi in poleti na svojih prvih nastopih zela prav lepo priznanje, kakor je tudi res, da so je mladincev v vrste metliške folklorne skupine. Toda vse to je bila zastava aginoga kapenika tov. Silva Miheličiča in pa vojaški metliški kolašev tov. Marica Zupančičeva, medtem ko je vodstvo mladinske organizacije, ki naj bi bilo predvsem skrbelo za kulturni, telesnovzgojni in življenjsko koristi razmah mladine v Metliki, sploh ozir. stalo ob strani. Vzrokov za to mrtvilo je več in ne nazadnje tudi preozposlenost in deloma daljša odsotnost dosedanjega sekretarja mladine in njihovega namestnika. Vsekar je mladina sama spoznala, da je to treba z te mrtve zagate kreniti na novo pot, ki naj pripelje preko resnega dela in razvredila do vidnih uspehov. Zato je mladina začela čisto od kraja in si prejšnji mesec izbrala iniciativni odbor, ki je pripravil vse potrebno za nove volitve. Ob številni udeležbi si je mladina 6. novembra izbrala nov sekretariat, za katerega upa, da bo s pomočjo vsega članstva izpolnil nareto in obveznosti, ki so jih sprejeli na svojem obnem zboru.

Predvsem je bilo sklenjeno, da se zato, da se moči preveč ne razcepijo, vsa metliška in okoliška mladina združi v en sam aktiv, ki naj že v tem mesecu osnuje pev-

ski zbor, dramsko skupino in šahovski krožek. S tem seveda ne preneha sodelovanje mladincev v raznih odsekih kulturno-umetniškega društva, vendar pa je potrebno, da mladina pokaže, kaj zmoro ustvariti sama. Zato bodo še ta mesec začeli z rednimi pevskimi vajami — zbor bo vodil prof. Karel Šterbenk iz Črnomlja, že v decembru ali januarju bodo s samostojno igro nastopili pred občinstvom in to zimo bodo na šahovskem turnirju izbrali mladinskega prvaka Metlike Mladince so se prijavile za gospodinjstvi tečaj in ob enem v tečaj za ročna dela in domačo obrt. Prav tako bodo poživili folklorno skupino in godbeno sekcijo. Predvsem pa si mnogo obetajo od fizikulture, ki bo še to zimo, zdaj, ko so se iz Doma ljudske prosvete končno izselil kino, dobila v njeno svoje prave prostore. Da bo tu res eno glavnih torišč, na katerem bo mladina uspešno merila svoje sile in se tako odtrgovala kvarnemu vplivu lokalov in ulice, ni nobenega dvoma. Gojili bodo prosto in orodno telovadbo, lahko atletiko, igre z žogo, smučanje, namizni tenis in drugo. Priredili bodo tudi tombolo, da bo čim večjemu številu mladincev omogočena v juliju prihodnjega leta udeležba na vsedržavnem fizikulturnem zletu v Beogradu. Sklenili so, da bodo delali skupne izlete, v zimskem času pa se bodo udeleževali plesnih vaj in predavanj o lepem vedenju. Čim več mladincev se bo vključilo tudi v Strelske družino in Planinsko društvo, med sabo pa bodo še razširili časopis »Mladost« in v redu plačevali naročnino.

Vsekar je zastavljen program lep in dovolj bogat, na novem vodstvu in na vsej metliški in okoliški mladini pa je, da bo tudi častno izpoljen.

Železolivarna Gradac v Beli krajini

re. Tudi v samih priimkih gradaških prebivalcev je mogoče zaslediti avtohtone gradaške prebivalce (podanike nekdanjega barona Gušiča in njegove hlapce, valpte itd.) le pri Marentičih, Vardjanjih (blizu Gradaca je vas Klošter, kjer je nekoč v resnici stal klošter s svojim gvardijanom), nadalje pri priimkih: Butala, Pezdirc, Ivec, Zugelj, Smuk (s Smuka nad Semičem). Semkaj prištevam tudi pozneje priseljene: Gregorič, Beličič, Jakovčič, Stipančič, Milavec, Stefanič, Brodrič, Malješič, Jakljevič, Jaklič, Zupanič(?), ki pa so potomci pribežev — silvarjev, ki so po nesrečnem uporu in zaroti zoper hrv. bana Ördödiya (Madžari) pribežali v obrobne vasi Velike loze (Gradac in okoliške vasi), kjer so se naselili potem, ko se niso mogli več vrniti preko Kolpe v Draganiče, Šipak, Zupaniče (blizu Jaske) itd.

Ostali priimki v Gradacu, kakor Lingel, Euler (izumrl), a priimek je še najti v matičnih knjigah), Sober, Lozer, Verderber, Stampohar, Švaiger, Hanzelj (in vulgo imena: Johan, Tajčman, Francin, Kompare) ter Staudohar pa pričajo, da so družine s temi priimki potomci nekdanjih nemških priseljencev — železolivarjev.

Gradaska železolivarna je dobivala železno rudo iz sledečih krajev: Ozalj, Ribnik, Klošter (pri Gradacu) in Kučar ter deloma Grm (pri Podzemlju). V

ljudskem izročilu (po pripovedovanju tov. Julija Mazelle, 78 let, ki še živi v Gradacu) je gradaška železolivarna pridobivala premog iz rudnika Kanižarica, v letih 1880—1885 pa je rudnik Kanižarica zalila voda. Bolj ko na premog pa je bila železolivarna navezana na dobavo oglja s Kočevske.

Praded zgoraj omenjenega Julija Mazelle je zašel v Gradac iz Francije z Napoleonovo vojsko. Bili so trije bratje: eden je ostal na Dunaju in imel veliko trgovino s salamami in prekajanim mesom; drugi je ostal v Trstu kot mesar (trgovske zveze in dobavitelj robe za brata na Dunaju?); tretji pa se je naselil v Gačah na Kočevskem. Ta, ki se je naselil na Kočevskem, je na povabilo viteza Friedau dobavljal s Kočevskega vse oglje, ki ga je potrebovala gradaška železolivarna. Pozneje se je preselil v Gradec in oženil z vdovo mesarja Marentiča.

Pródukcija gradaške železolivarne je šla v glavnem v Francijo, za namene francoske armade. Izdelki so bili večinoma polfabrikati, vendar so izdelovali tudi železne krogle za topove francoske armade. Mazelle Julij, rojen 1874, se še spominja, da je kot deček videl v Gradacu francoske oficirje, ki so prišli iz Pariza. Pokriti so bili z značilnimi, šarenimi francoskimi kapa-mi. Topove so baje pripeljali kar s

Želite kuhinjsko opremo zastonj?

Poleg tega, da je DOLENJSKI LIST oskrbel za svoje naročnike brezplačno zavarovanje za primer smrti zaradi nezgode in v primeru trajne invalidnosti, je nedavno uredniški in upravni kolektiv DOLENJSKEGA LISTA sklenil razpisati za stalne naročnike še posebne nagrade. Deležni jih bodo v januarju 1953 srečni izzbenci; v nagradnem tekmovanju bo sodeloval vsak stari in novi naročnik našega tednika, ki bo imel poravnano vso letošnjo naročnino, hkrati pa se bo predplačal za list za leto 1953 vsaj do 15. januarja 1953 bodisi s celoletno, pol- ali vsaj četrtletno naročnino.

1. Kompletna kuhinjska oprema (dobavila tvrdka ROG, veletrgovina v Novem mestu).
2. kauč (izdelek Mestnega mizarstva, Novo mesto).
3. kamgarn za moško obleko (dobavila Tekstilna tovarna, Novo mesto).
4. 5000 kosov zidne opeke.
5. prašič.
6. sobna peč.
7. dva para čevljev.
8. ročni voziček.
9. par moških čevljev.
10. par ženskih čevljev.
11. vrbopletarski izdelki v vrednosti 2000 din, knjige, liker itd.

Vrednost vseh nagrad znaša 150.000 dinarjev. Kuhinja sama je vredna 35.000 dinarjev. Razstavljena bo v izložbi trgovskega podjetja ROG v Novem mestu, kjer bodo na ogled tudi ostala darila. Nagrade bo določil žreb, dan žrebanja pa bomo pravočasno objavili. Zrebanje bo pod nadzorstvom posebne komisije, sestavljene iz dveh članov uredništva in uprave lista in treh članov-naročnikov.

Kdo je upravičen do nagrade? Vsak dosedanji naročnik, ki ni v zaostanku z naročnino, in vsak novi naročnik, ki naroči Dolenjski list ter ga plača vsaj za 3 mesece vnaprej.

Vsi, ki berete DOLENJSKI LIST, pa še niste naročili nanj, odločite se in nakazite po poštni poizkni ali po nakaznici vsaj trimesečno naročnino. Tako boste vsak petek dobivali priljubljeni lokalni tednik Dolenjske, poleg tega pa ste še zavarovani za primer smrti zaradi nezgode za 10.000 dinarjev in za 20.000 dinarjev v primeru, da ste zaradi kakšne nesreče postali trajni invalid. Poleg vsega tega pa lahko trdno upate, da bo ena izmed gornjih nagrad Vaša!

Pridružite se še Vi stotinam tistih, ki se vsak dan javljajo kot novi naročniki — ne bo Vam žal! Naročite DOLENJSKI LIST sinu ali sorodniku, ki služi vojake kjerkoli v državi — napravili mu boste izredno veselje! Presentite z DOLENJSKIM LISTOM svoje v inozemstvu — naše dolenjske izseljence! Nadvse Vam bodo hvalečni za pozdrave iz domovine!

Trimesečna naročnina znaša le 100 dinarjev. Če lista morda še ne poznate, nam pišite, da Vam ga pošljemo brezplačno na ogled. Pošljite nam naslove sorodnikov, znancev in prijateljev — Dolenjcev, da jim pošljemo naš tednik na vpogled!

Vaš točen naslov z naročilom pošljite z dopisnico na:
DOLENJSKI LIST — NOVO MESTO — poštni predal 33.

Kako se je županski kandidat na Krasincu v stari Jugoslaviji pripravil na volilni sestanek

Na Krasincu, občina Gradac v Beli krajini, je živel v času stare Jugoslavije (morda živi še danes, ne vem), silno bogaboječ človek. Ker je bil ob enem največji posestnik in se je rad klanjal posebno klerikalnim politikom, če je kazala potreba pa tudi radikalnim in drugim, je bil seveda župan, menda celih 20 let. Takrat ni bilo toliko sestankov kot jih je danes, saj takratni politiki in državniki niso drugače potrebovali volivcev kot ob volitvah. Tako je bilo tudi s krasincem veleuglednim gospodom županom. Toda pred volitvami pa je bilo le treba misliti na sestanek z volivci, to pa je bil za take moč velikiški napor. Lahko bi ga namreč kaj polomil, morda bi kaj bleknil, kar ne spada na tako mesto, morda ne bi med govorom pravilno poudaril to in ono besedo, pravilno namignil na boga in pekel, morda pravilno pogledal volivce te ali on evasi. Zato so po navadi imeli taki močje pred volilnim sestankom celotedenske vaje v govoru, kretanjah in dostojanstveni drž.

Gospod župan iz Krasinca so za generalno vajo izbrali domači pod, ki je precej velik. V sredo prostora so zavlekli gnojni koš, ki naj bi predstavljaj govorniški oder. V kot so postavili valj za drobljenje kep, ki je predstavljaj menda samega peklensčeka, na strop pod visle pa so obesili velik rajtar (sito), ki naj predstavlja božje obličje. Potem so se lotili volivcev. Te naj bi predstavljala koruznica iz bližnjega kozolca. Ker pa so vaščani ene vasi držali skupaj, je bilo treba tudi pri generalki to upoštevati. Moč so predvidevali, da bo največ volivcev na sestanku iz Krasinca, zato so za navidezne volivcev iz Krasinca prinesli

kar cel naračaj koruznice. Iz Cerkvišč jih niso toliko predvidevali, zato jih je predstavljalo več kot polovico manj koruznice. Za Priloznače, ki so bili baje najbolj trd oreh očeta župana, so prinesli le kake tri koruznice. Ko je bilo vse to pripravljeno, so župan svečano stopili na govorniški oder (gnojni koš) in začeli govor. Med govorom so na največ obračali proti Krasincanom, poudarjajoč, da bodo prav gotovo tudi pri ljubelem bogu (pri tem so pokazali na viseče rešeto) imeli veliko zasluzenje, ker so tako verni državljani. Proti Cerkviščanom so se blagorodni gospod župan samo na pol obrnili. So rekli, da je med njimi nekdo, ki rovari proti državi in veri in zato ga naj Cerkviščani nič ne poslušajo, če hočejo sebi (pri tem so župan mislili res sebe) dobro.

Kako je potekal po tej generalni vaji resnični volilni shod na Krasincu, zgodovina molči. Prav gotovo je bila priprava na shod največji napor takratnega župana.

Danes, ko se to več ne izplača v taki meri in ko taki župani niso več zaželeni, so nekdanji župani skoraj užaljeni in najraje vidijo, da nihče ne gre na volilni sestanek ali zbor volivcev, ker jih to spominja minule slave, ki se pa nikdar več ne povrne. Ako bi danes kateri kandidat za bodoče volivce delal tako vajo pred sestankom in naj bi bil to iz gradaške občine, bi tista pešička koruznice predstavljala čisto resnično Krasincane, Cerkviščane bi predstavljala enaka količina koruznice, precejšnji naračaj bi bil Prilozčanov, dočim bi bil tam, kjer bi morali stati volivci Boršta, samo kupček navadnih plev... Pr

Novi lastnik Henrik Grünwald je parceliral grajsko zemljo (zraven gradaške še Pusti Gradec pri Dragatušu in pri Vinici), nekaj zemlje razprodal, ostanek v Gradacu pa prodal poljskemu židu Emanuelu Kühnelu. To se je zgodilo leta 1902.

Od Kühnela je gradaški grad z gozdovi in zemljiščem kupila družba finančnikov, ki jo je organiziral Julij Mazelle z namenom, da preide posest v slovenske roke in se zajezi vpliv gospodarske hegemonije tujerodcev. To družbo so tvorili Julij Mazelle, dr. Ivan Lovrenčič, veleindustrijalec iz Zagreba Ante Sutej in Avgust Praprotnik. Slednji je preko banke, ki ji je načeloval, pripomogel, da je družba lahko plačala odkupno vsoto 24.000.000 zlatih kron. Ta kupčija je bila sklenjena leta 1921. »Banka Slavija« (Praprotnik) se je celo zapletla v tožbo s prejšnjim lastnikom Kühnelom. Vendar je Praprotnik s svojimi zahrbtnimi finančnimi transakcijami družbo minimal in Kreditna banka je zasedla mnogo premoženja. Zadržne ostanke veleposesti je rešil Ante Sutej, ki je pričel razprodajati še ostanek zemlje in ekspluatiral Veliko lozo pri Gradacu, gradu pa ni prodal in je bil njegov lastnik vse do NOB. Po osvoboditvi je grad prešel v last Narodne imovine. Danes je v njem Deški vzgojni zavod in osnovna šola v Gradacu. Na nekdanjo železolivarno pa še spominja Tropinec s svojimi terasami, kjer so nekoč stali objekti tega obrata. Lojze Zupanc

IZ NAŠIH KRAJEV

Otočec ob Krki

Sedanjí občinski ljudski odbor je že pokazal dokaj prizadevanja za izboljšanje komunalnih naprav. Splošno je znano, da imamo pri nas zelo slabo pitno vodo. Občinski ljudskemu odboru je navzile raznim oviram uspelo, da je zgradil nov vodnjak pri šoli, ki jo že nekaj časa uporablja. Pravi tako to dni končanje notranja dela pri občinski stavbi. Občinski ljudski odbor in matični urad sta se že vselila v novo, urejeno sodobno prostoro, izbran pa je tudi prostor za pisarno kmetijske zadruge in poštne urad. V stavbi je tudi trgovina kmetijske zadruge, sedaj pa urejajo še skladišče. Tako bodo sedaj vsi občinski uradi in kmetijska zadruga pod eno streho.

Davčno obremenitve je občinski ljudski odbor dokaj že zavrnil, vendar je še precej grobih napak pri obremenitvah. Čelo pri velikih posestnikih so vidne velike razlike. Naloga novega občinskega ljudskega odbora bo, da bo odpravil so te napake. Pravi zaradi tega in še drugih odgovornih nalog pa je potrebno, da pridejo na ta mesta res najbolj zavedni, pošteni in sposobni ljudje.

Volitve v mladinskih aktivih so po vsej občini zaključene. Pohvalno je, da je mladina na te volilne sestanke povabila zastopnike drugih organizacij, ki so se pravi radi odzvali. To je dokaz težnje za skupno delo in povezanost vseh, kar je najboljšje jamstvo za uspeh. Upamo, da bo ta povezanost nudila mladini več možnosti sodelovanja pri kulturno-prosvetnem delu, za kar kaže veliko veselja. Na vseh mladinskih sestankih so veliko razpravljali o zimskem izobraževalnem ter kulturno-prosvetnem delu, posebno za igre je med mladino veliko navdušenja. Težave so med drugim tudi to, da ni dovolj ali na izbiri primernih iger zlasti za manjše podeželske otore.

Dolžnost starejših je, da mladino podpre v njenem prizadevanju in ji pomagajo povsod pri delu in nečenu.

Črnomelj

Filatelistično društvo »Oton Župančič« v Črnomlju je 2. novembra 1952 priredilo prvo razstavo znamk ob tretji obletnici svojega obstoja in v počastitev VI. kongresa ZKJ. Društvo je ugotovilo, da je zbiranje znamk že precej prodrla med našo mladino. Razstava nam je pokazala, da zbiranje znamk ni igračkano. Če se pogledimo v histvo zbiranja, se nam bo ta sporeti tako pri ljubih, da ga ne bomo več opustili.

Ivan Pirnat

Literarni večer v Soteski

Sredi novembra je bil v šoli Soteska uspel literarni večer, združen z otvoritvijo čitalnice in ljudske knjižnice. Ta nova oblika kulturno-prosvetnega dela je privabila čez 30 ljudi.

Na sporedu je bil govor knjižničarja o vlogi knjige in knjižnice na vasi. Sledile so recitacije in deklaracije najlepših Presernovih, Aškercovih in Gregorčičevih pesmi. Poleg učiteljstva sta recitirali še Anica Krčnik, uslužbenka KZ, in najboljša pionirka Anica Škabar. Knjižničar je poročal o stanju knjižnice, nato pa smo skupno izdelali pravilnik, kako in kdaj naj posluje knjižnica in čitalnica.

Knjižnica ima 300 lepih knjig, katere je po večini prispeval delavski sindikat, kakor tudi lepo knjižno omaro, 85 knjig pa je dala učiteljska knjižnica. Razni posamezniki so

podarili 20 knjig, ki so jih lahko pogrešali v svojih domačih knjižnicah. Delavski sindikat je podaril 500, KUD pa 270 dinarjev. Tako so te organizacije in posamezniki pokazali veliko razumevanje za knjižnico. Tu di Kmetijska zadruga in množično organizacije so obljubile denarno prispevke. Na ta način bo naša knjižnica lahko uspevala in si nabavljala vedno nove knjige ter tako vzbujala zanimanje in doprinesla svoj delež pri izobrazbi in razvedrilu ljudstva, zlasti mladine, ki bo lahko posegala po knjigah posebno v zimskih mesecih.

Rihar

Kočevo

Okrajna lekarnia je bila preurejena tako, da sedaj odgovarja vsem sodobnim zahtevam moderne lekarnice. Preureditev je bila že dolgo časa potrebna, posebno še sedaj, ko je lekarnia okrajnega značaja in ima velik okoliš potrošnikov.

Blíža se zima, po gorah in gozdovih je že tudi ponekod precej snega. Ptice so že v dolini, po vrtovih vidiš polno sniček in drugih ptic. Zgleda pa so z vrtove ptičje krmilnice. Čisto opustila so jo ta navada, ki je pa tudi za gospodarstvo nujno potrebna in koristna. Le redki so, ki pozimi krmijo male čuvarje naših sadovnjakov in uničevalce raznega mršesa. Vsak lastnik sadovnjakov je moralno dolžan pomagati prehraniti ptice preko zime. Še je čas, da naravnoredno po vrtovih in parkih ptičje krmilnice, saj se nam to v jeseni bogato polja. Potrebno bi bilo tudi, da bi v šoli mladino navajali na to koristno delo.

Končan je bil prvi tečaj za hišne poverjenike protiletaške zaštite. V tečaju so predelali v 39 delavnih urah osnovno tvarino za potrebe hišne zaštite. Polovica ljudi od poklicanih je redno obiskovala tečaj; ti so tudi položili izpite, medtem ko so ostali klub pozivu za izpite niso prišli. Prišel se bo drugi tečaj, ki bo imel preko 60 učnih in delavnih ur, tako da bo snov obširneje in temeljiteje predelana. Poskrbeti bo pa treba za večji odziv. Zadolžilo naj bi se tako, ki pri drugih društvihi ne delajo, da bodo doprinesli v svojem prostem času k skupnosti svoj delež v delu PLZ.

Spet požar na Čatežu

V torek, 4. novembra je nastal požar pri Henriku Koreleu iz Gorenje vasi pri Čatežu. Ogenj je nastal okrog 20. ure in ko ga je domača hči Natalija prva zagledala, je bilo že vse v plamenih. Zgorelo je gošpodarsko poslopje, vsa krna, ajda, fičol, koruza in vse drugo, kar je bilo v njem. Prostovoljno gasilsko društvo Čatež je v nekaj minutah prihitelo z brigalno na kraj nesreče. Gasili so zelo požrtvovalno in obvarovali hišo pred požarom. Prihiteli so tudi drugi ljudje in pomagali pri gašenju. Kako je ogenj nastal, še ni znano. N.K.

Predgrad ob Kolpi

Že skoraj nestrpno pričakujemo trenutka, ko bo pri nas zaavlela elektrika. Vse kaže, da bo to res kmalu, kajti prispeli so električarji, ki bodo začeli takoj z notranjo napeljavo. Pripeljali so tudi vse potreben material. Sedaj postavljajo drogovce od transformatorja do Predgrada. Deskove vasi in Starega trga.

Nezgodna učenka. Od transformatorja proti Predgradu so bile že delj časa izkopane poldrugi meter globoke jame za drogovce.

Učenka Milka Ranč je šla iz radovednosti preblizu tako jame, ki je bila polna vode, in padla vanjo. K sreči je bila zraven druga učenka, ki jo je izvlekla iz jame.

Godzar državnega rezervnega lovišča Jože Dolar je pred dnevi v Grašcih ustrelil divjega merjasa.

Dne 24. novembra je bil v združenem domu občni zbor članov Splošne kmetijske zadruge, ki sta se za udeležila tudi člana Okrajno združeno zvezo v Črnomlju Janez Radović in Etbin Černe. Zadržniki so sklenili najeti polmilijonsko posejilo za dograditev zadružnega doma. Izvolili so tudi delegate za volitve zbora proizvajalcev.

J. S.

Adlešiči

Velika udeležba na zboru volivcev dne 16. novembra pričča, da so naši ljudje živo zanimajo za volitve v občinski in okrajni ljudski odbor. Zbora se je udeležil tudi ljudski poslanec Ivan Urh iz Metlike. Na predlog članov Fronte so volivci izvolili za svoje kandidate same napredne ljudi, stare borce in aktiviste. Med predlaganimi kandidati je bila tudi ena tovariška kot kandidat za okrajni ljudski odbor, toda nezavedni in nazadnjaški volivci so dosegli, da je bila s kandidatne liste črtana. To je kaj slabo in vse obsodno vredno spritvalo politične razgledanosti nekaterih tovaršev, ki tako pojmujejo enakopravnost žena.

V razpravi so volivci prebrali razna gospodarska, politična in kulturno-prosvetna vprašanja ter zlasti odločno zahtevali, da se spet odpre v Adlešičih nižja gimnazija. Med sklepi gospodarskega značaja je gradnja zadružnega doma, ki je za Adlešiče in bližje okolico nujno potreben. Glede nevarnega sadnega škodljivca ameriškega kaparja je bil sprejet sklep, da se vse sadno drevje poštopi do 20. decembra, v kolikor ko kmetijska zadruga dobila pravočasno štiri naročene škropilnice.

P. M.

AVTOBUSNA ZVEZA Z LJUBLJANO

Vsaki torek, sredo, četrtek in petek imate iz Novega mesta najugodnejšo zvezo z Ljubljano s PUTNIKOVIM avtobusom! Odnos ob 6. uri zjutraj z Glavnega trga v Novem mestu, prihod v Ljubljano ob 8. uri (pred hotel Union). Povratek ob 17. uri izpred hotela Union v Ljubljani. — Električna kurjava v avtobusu, radijski sprejemnik, nadvse udobni sedeži!

Poslužujte se PUTNIKOVE zveze z Ljubljano: hitra je, udobna in v prijateljski družbi znanec vam čas do Ljubljane mimogrede poteče. Voznina v Ljubljano in nazaj: 550 dinarjev, enosmerna vožnja: 290 dinarjev. Med vožnjo postanek v Trebnjem.

POPRAVEK

V 47. številki Dolenjskega lista je bil na prvi strani objavljen članek pod naslovom: »Kdor ni z nami, je proti nam«. Ime upokojenec, ki se je potegoval za ponovno zvočenje, se mora pravilno glasiť Franc Debec in ne Debene, kot je bilo pomotoma navedeno.

OBVESTILO DOPISNIKOM

Zaradi pomanjkanja prostora bodo ostali prispevki, poročila o občnem zboru SKUD »Dušan Jereb« ter lokalne vesti objavljene v prihodnjih številki, ki bo izšla v petek 5. decembra 1952.

Uredništvo DOLENJSKEGA LISTA

Med belokranjskimi fizkulturniki

Zadnje čase se o belokranjskih fizkulturnikih čim dalje več sliši in bere. Ne veseli nas toliko je »naš Markoec, kot dostvo, da ga je odkril znani fizkulturni delavec, profesor črnomaljske gimnazije Korarič, katerega zastava je ustanovitve tamnošnjeza TVD Partizana in vse športne aktivnosti sploh. Znal je navezati silke s športniki v Karlovcu in Novem mestu, kar bo nedvomno rodilo bogate uspehe. Skoraj bi človek rekel, da bi moral imeti vsak vzgojni zavod in vsaka šola ali gimnazija vsaj enega takega profesorja, pa bi se našel še marsikateri »Markoec«.

Vodstvo TVD Partizana v Črnomlju, čeprav šele pred nedavnim na občnem zboru izbrano, se kar dobro zaveda svojih nalog. Telovadnica je redno zasedena, saj vadijo vsi oddelki, posebno številni pa so mlajši oddelki, katero predstavlja šolska mladina. Društvo se bo moralo zanimati, da k redni vadbi pritegne tudi čim več mladine iz delavskih, obrtniških in kmetijskih vrst. Poleg redne vadbe se goji tudi atletika, namizni tenis, odbojka in nogomet. Zanimanje vlada tudi za smučanje. Pri vsem tem pa bo treba misliti na to, da se s posebnimi tečaji vzgoji potrebni vodniški kader, ker vsega dela pri najboljši volji načelnik in načelnica ne bosta mogla opraviti sama.

V Metliki niso brez težav. Tamošnji TVD Partizan dolgo časa ni mogel do svojih prostorov za redno vadbo. V telovadnem domu, ki je last društva, so se ves čas predvajale kino predstave, včasih pa so bile v njem še razne druge prireditve. Šele v zadnjem času se je našel za kine prostor drugje, telovadni dom pa se preureja in obnavlja in ni več dolgo, ko bo telovadnica izročena v uporabo telovadečemu članstvu. Zanimanje za telovadbo je ogromno, predvsem pa pri mladini in pri pionirjih. Zlasti slednji so iznajdljivi. Ko so čuli za zvezni zlet v Beogradu, so hoteli na vsak način pripraviti načelnika tov. Rajmerja, naj se izvede pionirska tombola, katero čisti dobiček naj bi se porabil za kritje stroškov vožnje in prehrane na

zletu. Za dobitke so poskrbeli pionirji sami, bodisi z nabiranjem, bodisi z lastnimi izdelki. Razen tega so se zvezali, da tudi v šoli ne bodo zasostjali. Ker pa je bil med tem časom zvezni zlet preložen, bodo izkupiček uporabili za udeležbo na okrožnem zletu.

TVD Partizan v Semlju je takoj po svoji ustanovitvi začel s popravilom telovadnega doma. Za ta dela je tudi prejel potreben kredit. S tem bo društvu omogočena redna vadba Telovadnica bo sicer brez telovadnega orodja, vendar sta dršvi v Metliki in Črnomlju obljubili, da bosta novemu društvu pomagala z odvisnim orodjem iz lastnih telovadnic. Želimo, da bi belokranjski fizkulturniki z medsebojno pomočjo in tekmovanjem čim uspešneje delovali.

K. J.

Kronika nesreč

Trebča vas pri Zužemberku. S peči je padla in si zlomila levo nogo 8 mesecev stara posetnikova hčerka Marica Arhar.

Višnje pri Zagradu. Na dvorišču hotela Kandija v Novem mestu je konj brnel v prani koš posestnika Franca Muliča iz Višnje in ga težje poškodoval.

Gabrje. Pri sekanju drv se je usekal v levo nogo posetnikov sin Martin Ubrnik.

Gabrijete pri Krmelju. Rudar Adolf Zabkar je med delom v rudniku padel in se potokel po obrazu.

Novo mesto. Sodar Franc Oražen, zaposlen v tovarni igrač, si je med delom na stroju poškodoval dva prsta leve roke.

Veliki Rigelj pri Dol. Toplicah. Posetnik Matija Gril je padel pod voz, naložen z drvmi, ki mu je zlomil levo nogo.

Vsi poškodovanci se zdravijo v novo-mestki bolnišnici.

OBVESTILA

VABILO

Taborniška organizacija v Novem mestu vabi vse stareš svojih članov, zastopnike množičnih organizacij in družtev ter vse prijatelje mladine na ustanovni občni zbor RODU GORJANSKIH TABORNIKOV, ki bo v nedeljo 50. novembra ob 10. uri dopoldne v risalnici novomeške gimnazije.

ZAHVALA

Dijaki in učenci v gospodarstvu, ki se hranimo v dijaški menzi, se iskreno in javno zahvaljujemo naslednjim delovnim kolektivom, ki so denarno podprli našo menzo in nam omogočajo s tem lažje vzdrževanje:

SGP »Pionirje« za 40.000 din, Zeleninski za 10.000 din, Mestni pekarni za 15.000 din, Industriji perila za 20.000 din, železničarskega sindikatu za 1500 din, dr. Smodeju Dušanu za 500 din in organizaciji AFZ za 2000 dinarjev.

Iskrena hvala za plemenito dejanje; pričočamo se naklonjenosti ostalih delovnih kolektivov in obljubljam, da bomo z učenjem in vztrajnim delom vračali našo skupnost, kar nam daje po svojih delovnih kolektivih.

Dijaki in učenci v gospodarstvu v Novem mestu

OBJAVA O PRESELTIVI NOVOMEŠKE RESEVALNE POSTAJE

Reševalna postaja Novo mesto, se je preselila na Komandanta Staneta cesto št. 4 (Ljubljanska) telefon 30.

PREKLIC

Preključem orožni list lovske puške na ime Sulc Jože, Prečna, ter ga proglašam za neveljavnega.

Josp Sule

PRODAM stiskalnico za grozdje, ročni mlin za jabeli zdrob in mlin za sadje. Naslov v Upravi lista.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:

Od 28. novembra do 1. decembra: ameriški film »Fant s trobentou«.

Od 2. do 4. decembra: ameriški film »Nevesta naprotje«.

Od 5. do 8. decembra: angleški film »Bell hodnik«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA:

29. in 30. novembra: avstrijski film »Očarljivi goljuf«.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Ljubljanska cesta 25 — Poštni predal 35 — Telefona uredništva in uprave 127 — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu št. 616-1-90323-1 — Četrtletna naročnina 100 din, polletna 200 din, celoletna 400 din

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOČEVJE

želi vsem delovnim ljudem v socialistični domovini, vsem delovnim kolektivom, delovni inteligenci, vsem sindikatom, političnim in družbenim organizacijam, da tako kakor doslej in še z večjim delovnim poletom in stalnim dviganjem proizvodnje nadaljujejo gospodarsko-politični program ljudske oblasti in Partije! ★ Ob prazniku obletnice naše združitve iskreno čestitamo k Dnevu ustanovitve FLRJ!

V NOVEM MESTU

Kolektiv veletrgovine

želi vsem ostalim kolektivom na Dolenjskem novih uspehov v bitki za socializem in srečno domovino jugoslovanskih narodov ter jim čestita k Dnevu republike — 29. novemburu!

Oglejte si razstave v trgovinah in izložbah „Roga“ ob letošnjem državnem prazniku

Tekstilna tovarna Novo mesto

čestita vsem k Dnevu republike!

Upravni odbor Splošnega gradbenega podjetja

„PIONIR“ Novo mesto

čestita k prazniku republike vsem svojim požrtvovalnim delavcem in uslužbencem na vseh gradbiščih Dolenjske in Posavja ter vsem ostalim kolektivom v Sloveniji

K 29. novemburu, prazniku obletnice ustanovitve nove Jugoslavije, čestita vsemu delovnemu ljudstvu

LJUDSKI ODBOR OBČINE GUTNA VAS

Pozdravljamo 29. november, dan zedinjenja jugoslovanskih narodov, in čestitamo ob Dnevu republike vsemu delovnemu ljudstvu naše drage domovine!

LJUDSKI ODBOR OBČINE

VELIKE LAŠČE

Kolektiv Mestnega mizarstva v Novem mestu

čestita delovnim ljudem Dolenjske k 29. novemburu, Dnevu republike!

čestita delovnim ljudem Dolenjske k 29. novemburu, Dnevu republike!

Delovno ljudstvo novomeškega okraja, tesno povezano z borbenim ljudstvom celotne Jugoslavije, nadaljuje herojsko narodnoosvobodilno borbo za nenehno izboljševanje življenjskih pogojev socialistične družbe naše domovine ter njene kulturne ravni pod vodstvom Zveze komunistov Jugoslavije in njenega učitelja tovariša maršala Tita.

Sesti kongres ZKJ nam je pokazal nove smernice, s pomočjo katerih se bomo še odločneje borili proti vsem informbirojevskim in fašističnim vplivom za ohranitev miru in srečnejše življenje nas vseh, posebno pa naše mladine.

Ob zgodovinskem prazniku Dneva republike pozdravljamo ljudstvo novomeškega okraja in mu ob 29. novembru za njegovo naporno delo in dosežene uspehe v graditvi socializma iskreno čestitamo!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

Cestitamo delovnim ljudem Dolenjske in z vsemi našimi delovnimi kolektivi vred praznujemo 29. november v znamenju novih delovnih zmag delavskega razreda v **SVOBODNI DOMOVINI!**

Lesno industrijsko podjetje Novo mesto

Z VSEMI SVOJIMI OBRATI NA DOLENJSKEM

K DRŽAVNEMU PRAZNIKU
29. NOVBEMBRA 1952 VAM
CESTITA

TRGOVSKO PODJETJE

GOSAD

Ljubljana, Prečna 4

Nič ne more zadržati našega delovnega poleta, ker vemo, da smo na pravi poti: Zato naj živi 29. november - veliki praznik združitve narodov FLRJ!

DELOVNI KOLEKTIV GOSPODARSKEGA PODJETJA

Industrija čevljev

Novo mesto

Vsem delovnim množicam čestita 29. november

DELOVNI KOLEKTIV

Tovarne igrači - Novo mesto

K Prazniku republike čestitamo vsem zadržnikom Kočevske in vsem delovnim ljudem Jugoslavije!

Okrajna zadržna zveza Kočevje

ZADRŽNO TRGOVSKO PODJETJE OKRAJNE ZADRŽNE ZVEZE V NOVEM MESTU

čestita ob 29. novembru vsem svojim odjemalcem in prodajalcem in se jim vnaprej priporoča! Kmetijske zadruge in zadržne ekonomije, vlagajmo še naprej vse naše sile v razširitev in utrditev zadržništva ter za dvig kmetijske proizvodnje!

Občinski ljudski odbor Loški potok z občinskimi podjetji

čestita vsem občanom k proslavitvi Dneva republike in želi ob tej priliki novih uspehov pri nadaljnji graditvi socializma

Pozdravljamo praznik združenja narodov
nove Jugoslavije - 29. NOVEMBER!

Občinski ljudski odbor Draga - okraj Kočevje

Vedno več in najboljšega
otaga za delovno ljudstvo!

Kmetijska zadruga Male Dole

p. St. Vid pri Stični
žel. post. Radohova vas

Ob 29. novembru, prazniku obletnice ustanovitve nove Jugoslavije, čestita delovnemu ljudstvu Bele krajine in vsem delovnim ljudem naše domovine

Okrajni ljudski odbor v Črnomlju

RAZGOVOR S SLOVENSKIM UMETNIKOM

'Raztrganci' na Vinici

Viničani so dobro začeli z zimsko sezono kulturno-prosvetnega dela. Na devetnajstih vajah so pripravili igro Mateja Bora »Raztrganci« in z njo nastopili v nedeljo 16. novembra. Viniška dvorana je bila polna gledalcev. Čeprav je majhna, je sprejela čez 250 ljudi. Ze po tem obisku vidimo, da si ljudje želijo iger.

Igralci so člani mladinske dramske skupine, ki bo čez zimo še večkrat nastopila. Z »Raztrganci« je skupina doživela svojo prvo predstavo, ki je prav dobro uspela. Uspeh je tem večji, ker so od dvanajstih igralcev, ki nastopajo v igri, bili doslej na odru le trije, vsi ostali pa so začetniki.

Z igro smo bili res prav zadovoljni. Presenečala je prožnost v nastopu igralcev, kar so dosegli s temeljito vajo, pripomogla pa je tudi posrečena razdelitev vlog. Najboljši je bil Rutar, ki se je v svojo vlogo psihološko poglobil. Marsikatera mamica si je ob koncu, ko je Rutar jemal slovo od doma, obrisala solzo. Doktorju Mrožu in Rutarici smo se iz srca nasmejali. Pa kaj, vsi so dobro igrali! Bila so sicer tu in tam šibka mesta, kar bodo igralci v nadaljnjem delu z vajo popravili.

Igro je režiral tov. Rudolf Kavčič, ravnatelj nižje gimnazije na Vinici. Z velikim upanjem gleda na razvoj mlade igralске skupine. V nedeljo so z igro gostovali v Preloki. Na Dan republike pa jo bodo še enkrat ponovili na Vinici. Prejšnjo nedeljo je razpoloženje dvignil tudi mladinski tamburaski zbor, ki je igral v odmorih.

Igra »Raztrganci« tehnično od odra ne zahteva veliko, saj je scena v vseh treh dejanjih ista. Toda takih iger je malo. Ker hode mlada dramska skupina s svojim delom resno nadaljevati, je že začela misliti tudi na popolnejšo opremo odra — na kulise in celo na razširitev odra ter poglobitev dvorane. Prizadetnost mladih igralcev bo podpiral občinski odbor, kakor je obljubil na sestanku odborov množičnih organizacij na Vinici.

Mladi dramski skupini na Vinici želimo mnogo uspeha pri njenem delu!

Anica Podržaj

»Slovenski vestnik« objavlja v svoji 81. številki 19. novembra razgovor listovega urednika s tov. Božidarjem Jakcem, našim novomeškim rojakom-grafikom, ki ga prinašamo bralcem našega tednika.

Ob priložnosti bivanja znanega slovenskega umetnika-grafika Božidarja Jakca na Koroskem, kjer je v Celovškem muzeju bila razstava njegovih izbranih del, ga je naš urednik naprosil za razgovor. Profesor Jakac se je prošnji radevolje odzval in dal našemu uredniku na naslednja vprašanja izčrpne in zanimive odgovore.

Vemo, da je Vaše ime kot umetnik in mojster grafike slovelo že dolgo pred vojno ne le v domači zemlji, marveč po vsem svetu. Radi bi pa tudi vedeli, kaj Vas je napotilo kot umetnika, da ste šel v najtežjih časih svojega naroda med borca za svobodo v gozdove?

Vsakdo, ki se je le malo čutil povezanega z usodo svojega naroda, ni mogel storiti drugače, kot da se v uporu proti nasilju in uničevanju naroda in njegove kulture vključil v borbo za življenje in smrt proti okupatorju. Kot se je zelo veliko številno slovenskih kulturnih delavcev, tako sem se tudi jaz pridružil njim in tisočim, ki so zapustili svoj dom in drage in odšli v gozdove, zavedajoč se odgovornosti pred zgodovino in narodom. Če je bilo moje ime bolj ali manj znano, sem s tem le še več pripomogel k širini pokreta. Priznat pa moram, da ni bila prav mala žrtev, saj je bila zaplemala moje imovine ena od najbolj radikalnih in je le slučaj pomagal, da je umetniški zgodovinar dr. France Mesensel (ki je kot aktivist izgubil življenje tik pred osvoboditvijo) posegel vmes in rešil večino obsežnega materiala kot narodno imovino v muzej v Ljubljani. Jasno, da je med tem mnogo dragocenega propadlo in izgubilo.

Kdaj ste se in na kakšen način najprej pridružili partizanskemu pokretu? Kje ste se tedaj ravno nahajali in kod Vas je potem v času NOB vodila pot kot borca in umetnika?

Se 1941, takoj ko sem zvedel za pokret, sem bil aktivno zraven, formalno pa sem se vključil v OF spomladi 1942, dočim sem lahko odšel v partizane šele po smrti svojega očeta-invalida tik pred zlomom Italije 1943. Vse do tedaj sem živel v Ljubljani.

Kakšne so vam bile možnosti in težave (subjektivne, objektivne, tehnične itd.) za umetniško ustvarjanje v partizanih in kakšni motivi so Vas vodili k umetniškemu ustvarjanju v tem obdobju?

Pogoji za umetniško delo so bili zunanje jasno precej omejeni in nenavadni. Čeprav sem začel svojo umetniško pot kot vojak v prvi vojni, kjer sem mnogo delal (tedaj so bila razstavljena tuda prva moja dela), mi je bilo okolje v partizanih tako kot drugim popolnoma novo in je le trajalo nekaj časa, da se je človek znašel. Seveda brez ustrezajočega materiala, ki se mi ga je posrečilo prinesiti s seboj, ne bi mogel ničesar narediti. Nekaj časa sem živel in delal na Kočevskem rogu na bazi 20, nato v glavnem štabu v raznih kotičkih Bele krajine ter končno v Srednji vasi na Kočevskem pri SNOS ter proti koncu v Črnomlju.

Prav ta čas pred devetimi leti sem kot član AVNOJ romal v dolgih nočeh po dolgi poti s slovensko delegacijo v Bosno na drugo zgodovinsko zasedanje AVNOJ v Jajce. Kakor je bila ta dolga in nenavadna pot težka in naporna, je bila polna svojevrsnih doživljanj, ki še čakajo obdelave. V Jajcu sem portretiral vrhovnega komandanta tovariša Tita, ki je prav takrat postal maršal. Ta risba je danes edini ohranjeni umetniški dokument maršala izza vojne, ker je vse drugo propadlo. Nosil sem ga stalno v svoji torbi, medtem ko sem večino risb in grafik pa tudi pastelov neštetokrat za kopal ob raznih premikih v bunkerje.

K sreči sem rešil ves obilni slikovni material, tako risbe kot tisoče dokumentarnih fotoposnetkov, in nekaj kinofilmov, razen tistega materiala, ki sem ga dal spraviti drugim. Zena, ki je bila z menoj v partizanih, ima še sedaj hude sanje o prenašanju težkega materiala, med njimi ročni cinkovi ključji mojih grafik, orodje, kino- in fotokamera itd. Delal sem mnogo, čeprav sem si želel še več.

Zanimivo je, da se je razvila v partizanih prav grafika do neverjetnih rezultatov. Precej mojih tovarišev slikarjev se je je lotilo prvič v življenju. Rezultate smo pokazali na prvi partizanski razstavi ob kulturnem kongresu januarja 1944 v Semiču v Beli krajini. Prav posebno zanimiva in obsežna pa je bila razstava v Črnomlju v februarju 1945. leta, kjer je razstavljalo 15 avtorjev. Visoko v gozdovih v izredno težkih pogojih so bile tiskane visoko kvalitetne grafične mape z motivi iz NOV Nikolaja Pirnata, Franceta Miheliča, Klemenčiča-Maja, Vidica in drugih, kar predstavlja danes nenavadno dragocene dokumente ustvarjalne sile v najtežjih pogojih.

Po vojni si je slovenski narod ustvaril lastno Akademijo upodabljajočih umetnosti, za katero imate sam največje zasluge. Kako se na osnovi tega dejstva razvija mladi slovenski umetniški naraščaj in ali so v tem pogledu že vidni odnosno kakšni so rezultati te vsestransko važne pridobitve?

Za slovensko Akademijo upodabljajočih umetnosti je bila borba zelo dolega. Že 1903. leta je »Academia operosorum« pripravljala tako šolo, ki pa seveda ni mogla najti uresničitve niti kasneje v času pred vojno spritno Avstro-Ogrski, niti v prvi čaršiljski Jugoslaviji, ki pa je že imela srbsko in hrvaško Akademijo. Za nas pa so ostali le memorandumi in obljube. Že 1943. leta smo v partizanih zamislili ustanovitev Akademije. Uresnili smo jo ob širokem razumevanju ljudske oblasti za kulturni dvig naroda že oktobra 1945. Z rednim poukom pa smo pričeli v zaslišnih prostorih že januarja 1946. Ni bilo malo skrbi in vseskozi požrtvovalnega dela tako profesorjev kot tudi študentov samih. Danes ima Akademijo v državi soliden sloves in lepo število absolventov, med njimi več resnih umetniških talentov. S tem je bila uresničena daljna sanja naših umetnostnih pedagogov v preteklosti od Kavčiča preko Janše, Wolfa, Azbeta, Subicev, Jakopiča in ostalih.

Danes je možno, da sami doma, neodvisno od tujih vplivov, zasidrani v svojo lastno zemljo, gradimo svojo

umetnostno rast. Sicer smo že v početkih in povojih in se zavedamo, da bo treba še mnogo trdega dela in požrtvovalnosti tako vzgojiteljev kot od ljudske oblasti. Biti profesor, vzgojitelj v umetnosti, pomeni dati samega sebe, okrnjevati svoje lastno delo, kar ni majhna žrtev, na katero se navadno pozablja.

Kaj je glavna naloga umetnika na splošno in slovenskega umetnika v okviru današnjega kulturnega razvoja glede na življenje v domovini prav tako, kakor glede na povezavo s kulturo in umetnostjo sosednih ter v daljšem obsegu vseh ostalih narodov sveta?

Naloga umetnika je danes kot vedno, da v polni zavesti svoje odgovor-

nosti čim kvalitetneje dela, da dá iz sebe vse, kar mu nalaga njegov talent. Da je intenzivno umetniško delo omogočeno, je potrebno harmonično sodelovanje ljudske oblasti. Brez tega harmoničnega sodelovanja bi bili vsi napori polovični, tako v odnosu do umetnostnega razvoja doma, še prav posebno pa do vpliva, ki naj bi ga imela naša umetnost v svetu. Danes ne moremo in ne smemo več stati ob strani. Zavedamo se svojega kulturnega poslanstva kot svet, ki raste na novih osnovah socialne pravičnosti. Zamuditi ne smemo in ne zamujamo nobene prilike, da uveljavljamo svoje resnične kvalitete na itak ljubosumno samega sebe upoštevajočem evropskem zapadu.

Ljudska univerza v Črnomlju u spet dela

V Črnomlju že dalj časa ni bilo opaziti nobenega pravega kulturnega življenja. Prosvetni dom obnavljajo, zato ni bilo niti kina, niti drugih predstav. Tudi vprašanje kina se je nekako uredilo. Za občinstvo igra med tednom v Domu JLA, za dijake pa v šolski telovadnici.

Največ pohvale pa zasluži ljudska univerza, ki je spet začela delati. De-

Obramba iz makaronov

Svojestven brzojavni poziv na dvo-boj je pred kratkim prejel ameriški novinar James O'Donelli. Poslal mu ga je italijanski polkovnik v pokolu Giuseppe Fanelli zaradi »žalitve« italijanske armade. Ameriški časnikar je v časopisu »Saturday Evening Post« pričel članek, v katerem pravi med drugim, da bi bilo vprav vseeno, če bi Italija imela obrambo iz — makaronov... Sicer je znano, nadaljuje ameriški novinar, da je italijanska vojska povzročila svojim zaveznikom več jeze kot sovražnikom. Prizanesel ni tudi italijanski oficirjem v poveljstvu Atlantskega pakta. Pravi, da jim je tam zaupana zelo važna funkcija: stražijo prostore, obložene z belimi in modrimi ploščicami, ki jih krasijo običajni napis: »Za dame — za gospode«.

Užaljenost starega polkovnika je sicer človeško razumljiva, vendar pa nam izkušnje potrjujejo, da je ameriški časnikar pisal svoja mnenja brčkone po lastnih izkušnjah. Saj še nismo pozabili izreka znanega zapadnega vojaškega poveljnika: dokler je Italija povezana z Nemčijo, potrebujemo zanjo tri divizije; če bo nevtralna, jih potrebujemo pet, če pa bo naš zaveznik, ji moramo poslati vsaj sedem divizij... Resnica boli, gospod Fanelli!

Starši vse bolj čutilo potrebo povezave s šolo

Tak vtis smo imeli 20. novembra, ko se je udeležilo roditeljskega sestanka na novomeški gimnaziji nad 200 staršev. Vsi so z največjim zanimanjem poslušali referat ravnateljice Palme Kasesnik o vzgoji, ki je bil dejansko pravi razgovor vzgojitelja s starši. V njem je nakazala težave, s katerimi se bore v začetku šolskega leta otroci prvih razredov ob prehodu iz osnovne šole, nato pa nanizala vrsto napak, ki jih morajo dijaki popraviti do polletja. Povedala je tudi, kako naj se otroci uče doma, o nalogah in o važnosti posameznih predmetov. Naprosila je starše, da pomagajo pri skupni vzgoji, ki bo zgradila ob skupnem sodelovanju šole in doma današnji družbi vrednega graditelja socializma. V diskusiji so starši predlagali ravnateljstvu več upoštevanja vrednih nasvetov, tako o nabavi črnilnikov, izdaji prepotrebni knjig, ureditvi dija-

škega kopaljšča, o vključevanju mladine v TVD Partizan in taborniško organizacijo, o posecanju nedeljskih matinej, o uvedbi vzgojnih predavanj za starše pri Ljudski univerzi itd. Po tem razgovoru pa so se starši še osebno pomenili z razredniki o uspehih svojih otrok, zlasti ker je bila ravno te dni prva redovalna konferenca, ki je v nekaterih razredih ugotovila komaj 25 % pozitivnih ocen, kar pa je razumljivo, posebno za učence prvih razredov ob prehodu iz osnovne šole. Društvo prijateljev mladine v Novem mestu ima torej tu zelo plodna tla in je ravno ta zelo uspešni roditeljski sestanek na gimnaziji v Novem mestu pokazal, da se naši starši res vse bolj zanimajo za vzgojo svojih otrok v šoli in čutilo povezovala doma s šolo. In na tem zanimanju naj grade vzgojitelji ter Društvo prijateljev mladine v Novem mestu!

»Hardigata, danes jo pa mahaš, Janez!« so me oni dan utavljale ženske, ko se mi je iz SMIHELA v NOVO MESTO tako presneto mudilo. Tekel sem v Narodno banko vprašat, če imamo pri nas res pol-milijonske bankovce. Mesar Franc Hrastar iz Smehele ni mogel davkov plačati, ker mu, revčku, nihče 500.000-tisočaka ni mogel zmenjati, da bi državi tistih nekaj jurjev za davke odrazil... Pa se je pokazalo, da tako velikih bankovcev nimamo — tako velike falote pa, da si s črno borzo in drugimi goljufijami spravijo 500 jurjev na kupček...

Pa iztresimo danes na mizo, kar se je nabralo v malhi tebe zadnje dneve, ki so za nergače čedalje bolj vroči, čeprav zima skozi vse špranje v deželo leze... Dva novomeška purgerja sem zadnji ptevek srečal na trgu, ki sta z rokami »do komolcev« v žepih hlačala gor in dol po Glavnem trgu in modrovala, da pri nas ni demokracije, da ni to v redu, ono je slabo, tretje bi bilo pa spet lahko boljše kot je in podobno. Tako »demokracijo« bi morali po njunem upeljati, da ne bi bilo treba nič delati, pa bi bilo vendar vsega dosti... Ni jima bilo jasno, da ni demokracija v tem, da se morda ne bi smel dotakniti voda z visoko električno napetostjo! Le poiskusi, pa te bo precej vrag vzela, če je take vrste »želja po demokraciji« v tebi večja od prirodne nauka, da tok ubija! Vidiš, bratec, demokracija je v tem, da se lahko seznaniš s temi stvarmi, navzlic vsej svobodi in demokraciji pa se toka v žici le ne smeš dotikati!

Grdo sta me pogledala in jo mahnila v kavarno na dve črni. Jaz sem pa tretjega strica srečal, ki ga že šest let ni bilo na noben sestanek in nobeno zborovanje. Takole mi je rekel: »Ti, Janez, imaš dolg jezik, daljšega

Drobtine iz dolenske popotne malhe

od moje trme pa le ne! Pred šestimi leti sem se za nekega župana zavezal na sestanku, pa so me skoraj linčali Novomeščani! Zato me nikoli več ne bo blizu! Včasih pošljem žensko tja, da kaj zvem, mene pa ne boste videli na nobenem zboru in v nobeni gneči! Vidiš, vse bo hudič vzela: taki davki so in draginja, da sem moral spet eno pomočnico odpustiti! Kako pa gospodarite v mestu, haa? Za eno podelano drvarnico, ki je stala 230 jurjev, pa že zdaj vse zamaka v njej, bi jaz hišo postavil! Viš, Janez, o takem bi morali govoriti na sestankih!»

»Stric, pa bi to vj povedali in s prstom pokazali na zidarje in podjetje, ki tako paca in denar med smeti meče!»

»O ne, tisto pa že ne, kritizirajo naj le drugi — jaz sem star Novomeščan, čez mesto ne bom rekel žal besede...« No, tudi s tem nisem prišel na čisto, mudilo se mi je naprej. Na BREGU so me neke babnice potrošale, da bo zdaj »pa zares čisto drugače, odkar so v Ameriki gospod general gor prišli, zdaj bodo pa Jugoslovanom že pokazali. Zlobudrala bi mi celo večnost, pa sem koj videl, da od stare gimnazije sem veter piha.

»Drugič, tetke, prihodnjič!« sem jim obljubil in III. red med tiste zapisal, ki zgaogo seje med ljudmi, čeprav se je devištvu, revščini in baje tudi resnici zapisal.

Na VINICI, kamor sem jo potegnil nato s kolesom, sem bivšemu skrivacu Zibertu in Tončku Golobu dve škatlici aspirina posodil; glava ju boli zaradi volitev, pa sta obljubila, da bosta akti-

viste pretepla. V ZAGRADU, kjer je bivši klojski tajnik kuhan in pečen v vrstah reakcije, so me prosili, da bi jim četrti zbor volivcev sklical, pa sem moral spet naprej. V SKOCJAN me je vlekel, kjer neka brihtna buča priporoča, da bi poneli na občinski deski mačko in miško igrali — s pisanjem davkov: meni toliko, tebi toliko. Skoda, da niso šentjarnskega Mahnetta poklicali na pomoč, da bi jim svetoval kaj pametnejšega, saj zdaj vse dneve in noči soli pamet starij ženicam, ko jih na volitve »pripravlja« K Dvojmoču v ZAMEŠKO me je še vrglo, ki pravi, da take oblasti ne mara, ki davke razpisuje in terja.

»V bajto se zabij, pa skozi okno na njivo pljuval, če ti država smrdi!« sem mu svetoval.

Kislo in grdo me je pogledal, jaz pa sem proti poldnevu na PODLIPI pristal. Kmet Pavle mi je zaupno povedal, da »Mihajlovič že svojo vojsko zbira in da po 1. decembru čisto drugače«, zato baje ne bo varno voliti! In ker bo baje drugače, tudi Vidgo in Hauptman iz POLJAN pri Primskovnem ljudu nagovarjata, da bi se pod Smartno pri Litiji zapisali, ker je tam manj davkov. Podpise za tako ocepitev zbira tudi Justina Zupančič iz primskovskih Poljan.

»Zdaj nas ne bodo več mali kmetje regirali, volili bomo ta velike!« so mi povedali na uho, čeprav to že dva meseca poslušam.

»Vsaj trošt imate, če drugega ne!« sem dejal godrnjačem in starim nezadovoljnem. Vleklo me je naprej v TREBNEJE. Iskal sem Kortiša, da bi mi

prošnjo proti davkom spisal, pa so mi rekli, da se je s 310. členom kazenskega zakona skregal in odšel na dopust. Skoda, vsakemu kmetu je tako ginljivo-lajzljivo prošnje pisaril in za to vino, klobase, drva, mleko in druge dobrote »vlekel« — na, zdaj pa gospoda pisarča-financarja ni več pri roki... Iskal sem nato Krhina, da bi mi pomagal do poštno prošnje in dobre rešitve, pa so mi spet rekli, da tudi ta ne more uradovati, da je nekaj v zvezi z organizacijo Legije smrti in z bivšim Mohorjem. »Sebi je pa tako lepo finančne stvari reševal...« sem hotel nadaljevati, pa so me Trebanjci samo izpod čela pogledali, da sem še na njihove peke s cvetki pozabil in jo po bližnjicah v ŽUZEMBERK ucvrl.

Blatnik iz kmetijske zadruge kandidira, so mi rekli. Jaz pa sem jim povedal, da je menda že takrat odkandidiral, ko je 2400 kg zadrudnih jabolk po cele 4 (beri: štiri) dinarje prodal. Pri tem gospodarstvu bi bodočo žužemberško obično mramor vrag vzeti že kot prvi mesec!

Bodo pa že boljše na DVORU vozili, smo se menili nato pod lipo, saj je tamkajšnji kandidat tako dobrega srca, da je z Dvora v Kamnik s kobilo stricu župniku hrano peljal, ker je baje susa pod Karavankami vse vzela. Konja mu je sosed posodil, pa sta se oba do Gorenjske zbosila.

»Pa bi si konje pri največjem kmetu na novomeškem Marofu sposodil, ki so vajeni težkih voženj gnoja, njihov lastnik pa lahkih zaslužkov, ki jih s prodajanjem vina raznim meščanom v žep spravljata (tega miličnikom seveda

Volkuljo je ustrelil

Po ribniških gozdovih se že več let klatijo volkovi in delajo škodo v loviščih pa tudi kmetom. Ta zverjad je prebrisana in le redkokdaj pride pred puško. Članom ribniške lovske družine se še ni posrečilo, da bi ustrelili kakšnega volka, tudi takrat ne, ko jim pridejo na pomoč nalašč zaradi volkov ljubljanski lovci. Toda kar se ni posrečilo vsem lovcem na skupnih pogonih, je letos že dvakrat uspelo lovskemu čuvaju in kmetu iz Otavice pri Ribnici Francu Cebinu.

Cebinu se je zdelo, da se volkovi potikajo po gozdovih Male gore in tudi kmetje so mu tožili, da je živina ponoči v hlevih nemirna. Temu mora biti konec, je sklenil Cebin in poizkusil z zvijačo dobiti volka. Nekje v vasi je ustrelil majhnega čucka in ga nastavil

POMNITE!
Vsak naročnik DOLENJSKEGA LISTA je zavarovan za primer smrti zaradi n-zgode za

10.000 dinarjev in za **20.000** dinarjev v primeru trajne invalidnosti.

Poleg tega bo DOLENJSKI LIST razdelil ob velikem novoletnem nagradnem žrebanju med nove in stare naročnike za

150.000 dinarjev praktičnih nagrad

Prva nagrada: SODOBNA KUHINJSKA OPREMA itd.

Da ne bo prepozno — nakažite še danes zaostalo naročnino!
Položnico vam ponovno prilagamo, na prvi strani pa smo vam poleg naslova označili zaostanek naročnine. Ne zamudite nagradnega žrebanja!

ne bom povedal, le brez skrbi!« smo kandidatu svetovali, pa je rekel, da bo morda tako prihodnjič naredil.

Ob Krki sem se sprehodil ob kolesu, da me kak divjak z motorjem ne bi v vodo porinil, od Straže naprej pa sem spet dirjal, da je bilo veselje! Kar mimogrede sem jo do Sel pri Rutezu primahal, kjer so me znanci ustavili in mi povedali, da me je zadnjič nekdo na limanice spravil, ko mi je potožil zaradi davkov. Mož se je resda ojunal in vprašal, kdo na občini v Gotni vasi sedi. Bivši grajski birič in priganjač ne — so mi rekli topot ljudje, pa tudi taki ne, ki so vojno v Struškem Borštu pod zemljo preživeli, po vojni pa grajske preproge na dan privlekli itd. Res je možakar malo »nastradal« tudi po belih, ki so ga iskali in mu nekaj oblek pobrali, res pa je tudi, da bi »bil šel v partizane, če bi bil imel dve glave«. Imel pa je — in še ima — eno samo, je pa z njo že nad 50 deklet zmešal v zadnjem desetletju in je vrag, če se človek potem še na davke spravi, ko je agrarno zemljo štiri leta brezpalčno užival...

Se o penzionih bi se moral pogovoriti, pa o najloncah in prekrasni olici na plesih v belokranjski metropoli, pa o Uršnih selih in lovcih, o Gradačanih in o Dragovanji vasi, kjer bodo za volitve imeli pečenega prašiča in 50 litrov vina, pa o nevoščljivosti črnomeljških gasilcev in avtomobilu in še cel koš novic vam bi moral iztresti — pa je polčistka konec, strani pa tudi.

Danes teden torej spet — če boste seveda položnice izpolnili, ki smo jih danes ponovno zamunikom za plačilo naročnine poslali, ne pa za podžiganje peč!

Dotlejš pa; zdravi!

Vaš Janez Popotni